

౧౯౬౬

ఓం

శ్రీ గౌరీసుందర మహానాట్యము ప్రసీదంత

శ్రీ

ఆంధ్ర వీరశైవ వివాహవిధి

అనువాదకర్త :

“విమర్శకాగ్రేసర”

శ్రీ బండారు తమ్మయ్య గారు.

౬౩౩౪ (౧౪౭౧౭):
4418
౩౩౫౩

కాశీ కుటుంబము :

భారతీ భవనము,

వామనము, కాశీ.

1953

ఆంధ్రప్రచారిణి ప్రింటింగువర్కుస్, కాకినాడ.

వెల ౦-4-౦

శ్రీ కాశీ జంగమవాడిమఠమున పెంకు దొరకు పుస్తకములు

- I సంస్కృతభాషాప్రణీతములు (దేవనాగరిలిపిలో) వెలు
1. లింగధారణచంద్రిక (మహామహోపాధ్యాయశాసిత
శ్రీ శివకుమారశాస్త్రి కృతటీకాసమేతము) 3-0-0
 2. శ్రీ మహానారాయణోపనిషత్తు

Q234(R4212):44/8

3573

7328

Bandarū Thammāi-
Yakṣaru.

Anahva veera saviṇa
Wedding Ceremony.

వభావ్యము) 1-4-0

లముమాతము) 0-4-0

మన్యుమహర్షి కృతము) 0-6-0

స్థాతర శతనామావళి: 0-4-0

స్థాతర శతనామావళి: 0-2-0

ావళి: 0-2-0

0-2-0

0-4-0

మన్నది.) 0-2-0

తములు (నాగరిలిపి) 1-8-0

0-2-0

0-2-0

నాగరిలిపి) 0-2-0

0-2-0

7328

35丁3

7 2 4 4 5

Please return this volume on or before the date last stamped
Overdue volume will be charged 1/- per day.

[illegible]

శ్రీ కాళీ జంగమవాడీమఠమున పెరికు దొరకు పుస్తకములు

- I సంస్కృతభాషాప్రణీతములు (దేవనాగరిలిపిలో) వెల
1. లింగధారణచంద్రిక (మహామహోపాధ్యాయశాస్త్రి శ్రీ శివకుమారశాస్త్రి శృతటికాసమేతము) 3-0-0
 2. శ్రీ మహానారాయణోపనిషత్తు

Q234(R42/2):44/8

35౫౩

7328

Bandaru Thammai-
Yakkaru.

Anahva veera kavai
Wedding Ceremony.

వభావ్యము.)

లముమాత్రము)

యన్యమహర్షి శృతము)

స్వామీశ్వర శతనామావళి

స్వామీశ్వర శతనామావళి

వళి

1-4-0

0-4-0

0-6-0

0-4-0

0-2-0

0-2-0

0-2-0

0-4-0

0-2-0

0-2-0

0-2-0

0-2-0

0-2-0

0-2-0

0-2-0

0-2-0

0-2-0

0-2-0

శ్రీ

ఆంధ్రవీరశైవ వివాహవిధి

అనువాదకర్త :

“ విమర్శకాగ్రేసర ” శ్రీ బండారు తమ్మయ్యగారు.

మొదటి కూర్పు

౧౦౦౦ ప్రతులు

ప్రకాశకులు :

శ్రీ శైవ భారతీ భవనము,

జంగమవాడీమఠము, కాశీ.

1953

వెల రు ౦-౪-౦

Q234(R4812).4418
35J3

SRI JAGADGU U VISHWARADHYA
JNANA SIMHASAN JI. MANDIR
LIBRARY

Jangamwadi Math, VARANASI.

Acc. No. ~~1776~~ 7328

శ్రీ జగద్గురు విశ్వారాధ్యసాహసనము

జంగమవాడీమతము, బనారస్ సిటి.

ని వే ద న ము

శ్రీ కాశీవిశ్వారాధ్యజ్ఞానసాహసనాధీశ్వరులు, కీర్తిశేషులు, శ్రీ జగద్గురు వీరభద్ర శివాచార్య మహాస్వాములువారి జీవిత చరిత్రము, ఉత్తమకార్యాచరణము నేటి వీరశైవమతేతిహాసమునందు సువర్ణాక్షరములతో లిఖింపదగియున్నవి. వారొనర్చిన పెక్కు ఘనకార్యములలో 1925 సంవత్సరములో వారు కాశీలో విద్యాభ్యాస మొనర్చుకాలముననే శైవమతగ్రంథ సంపాదనమున కయి “శైవభారతీభవనము” స్థాపించుటయు, తనమతగ్రంథప్రకటనమున కయి “శివధర్మగ్రంథమాలిక” నెల కొలుపుటయు ముఖ్యముగా ప్రశంసింపదగియున్నవి. ఈ గ్రంథమాలికయందు వారి జీవితకాలములో 13 గ్రంథములు ప్రకటితములయి యున్నవి. ఈ యుభయసంస్థలమూలమున వారు గావించిన మతసేవకయి వీరశైవలోకమువారి కెంతేని ఋణపడియున్నదని వేతే చెప్పనక్కఱలేదు.

పూర్వాశ్రమమునపండితచిదిరెమతము వీరభద్రశర్మగారను పేరితో వ్యవహరింపబడిన వీరు శ్రీ జగద్గురు కాశీవిశ్వారాధ్యజ్ఞానసాహసనమునకు తారణసంవత్సర విజయదశమిదినమున (1944 సంవత్సరములో) పట్టాభిషిక్తులయిరి. వారి పాండిత్యము బహు రూపకమయినదనట జగద్విశ్రుతము. వేదతీర్థ, స్మృతి తీర్థ, కావ్యతీర్థ, ధర్మాచార్య, సాహిత్యవిశారద, విద్యారత్న, విద్యానిధిప్రముఖ బహు పట్టభద్రులయిన వీరు, దేశమం దంత

టను పండితవర్కులు, పరిశోధకులు, భాషాతత్వ పురాణి
 వేత్తలు, అని విద్వల్లోకమున వినుతిగాంచి యుండిరి. విధినిరా
 మము లేని విద్యాపరిశ్రమాదికములవలన నారోగ్యము చెడి
 రమారమి నలుబదిరెండేండ్ల పాయమున 1948 సంవత్సరమున
 వారకాలముగ శివైక్యమొందుట వీరై వలోకముయొక్క
 దురదృష్టము. కాశీవిశ్వరాధ్యక్షతము నధిష్ఠించిన మూడు
 సంవత్సరముల స్వల్పవ్యవధిలో విశేషకృషి యొనర్చి జ్ఞాన
 మందిరమను పేరితో జంగమవాడీ మతావరణమున వారు నెల
 కొలిపిన పుస్తకాలయము వారి దివ్యక్షేత్రి స్మారకచిహ్నమయి
 వెలుగొందుచున్నది. వారి యనంతర మీ సింహాసన మధిష్ఠిం
 చిన వారి శిష్యవర్కులు శ్రీ జగద్గురు విశ్వేశ్వరశివాచార్య మహా
 స్వాములువారు గూడ గురుభక్తి తత్పరులయి తమ గురువర్కు
 ల యడుగుబాడలలో నడచి, గురుపుగారు సంకల్పించియుండిన
 ఘనకార్యములను నిర్వహింప శక్తివంచనలేక కృషియొనర్ప సాధ్య
 మించియున్నవారు. శివధర్మగ్రంథమాలిక శ్రీ వీరభద్రశివా
 చార్య మహాస్వాములువారితో సంతరింపకుండ వారి యనంత
 రము వీరింతవఱకు హిందీ మరాఠీభాషలలో వరుసగ “జంగమ
 వాడీ మతకాప్రాచీనత్వ” “వీరైవరత్న” అను గ్రంథముల
 నా గ్రంథమాలికయందలి ౧౩, ౧౪ బిల్వములుగా వెలువరించి
 నేడు ౧౫ బిల్వముగా ఈ “ఆంధ్రవీరైవరిచాహ విధి” ప్రక
 టించుచున్నారు. భారతీయుల కర్మలన్నిటిలోను “వివాహము”
 విక్రీలి పవిత్రమైనదని యెల్లరకును తెల్లమయిన విషయము.
 ఈ దేశమందలి వివిధసంఘములకు చెందిన యెల్లవారికి నిట్టి
 పవిత్రకర్మమున కేర్పడిన విధులు, ధర్మములు, అవశ్యాచరణీయ

ములు. నవీననాగరకత యార్యధర్మములలో ననేకానర్థకములను
ఘటించుచున్నది. వానిని ప్రతిఘటించి నివారించుట విజ్ఞులెల్ల
రకు విధియని చెప్పనవసరము లేదు. ఈ గ్రంథపీఠికలో అను
వాదకర్తలు చెప్పినట్లు ప్రస్తుతము వీరశైవసోదరులు పలువురు
అజ్ఞానవశమున వివాహకర్మమునకు సంబంధించిన పవిత్రవిధు
లను ధర్మములను గుర్తింపకున్నారు. అందుచే నీ గ్రంథమును
ప్రతివీరశైవపురోహితుడు, గృహస్థుడుగూడ స్వీకరించి యందలి
ధర్మముల ప్రకారము ప్రవర్తించుట యత్యవసరమైయున్నది.

శ్రీ వీరభద్రశివాచార్య మహాస్వాములువారికి ప్రియశిష్యు
లు, చిరమిత్రులు, ఆంధ్రలోకమునకు సుపరిచితులు నయిన
శ్రీ బండారు తమ్మయ్యగారి గ్రంథమునకు అనువాదకర్తలగుట
యొక్క విశేషము. వారు “విమర్శకాగ్రేసర” “ఐతిహాసిక
సమ్రాట్టు” బిరుదాంకితులు. నిరాడంబరులయిన కార్యశూరులు.
ఈ శివధర్మగ్రంథమాలికలో ౧౨ బిల్వముగా వెలువడినవారి
“పాలకురికి సోమనాథ కవి” అను చరిత్రగ్రంథము విశ్వవిద్యా
లయములలో పట్టపరీక్షలకు, విద్యార్థపరీక్షలకు పఠనీయముగా
నేర్పడియున్నది. మేము వారినిగూర్చి ప్రశంసించుట యనవ
సరము.

వీరశైవమతతత్త్వమును, సిద్ధాంతమును, ఆంధ్రవీరశైవు
లకు సులభముగ వివరించుటకయి “శక్తివిశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతము”
అను గ్రంథమునుగూడ శ్రీ తమ్మయ్యగారి యనువాదముతోడనే
కలదికాలములో వెలువరింపదలంచినాము. ఇట్లే యింతవఱకు
ముద్రితములుగాని యనేక మతగ్రంథములను గ్రామముగా
ప్రకటించి శైవప్రపంచమునకు సేవ గావింప సంకల్పించి

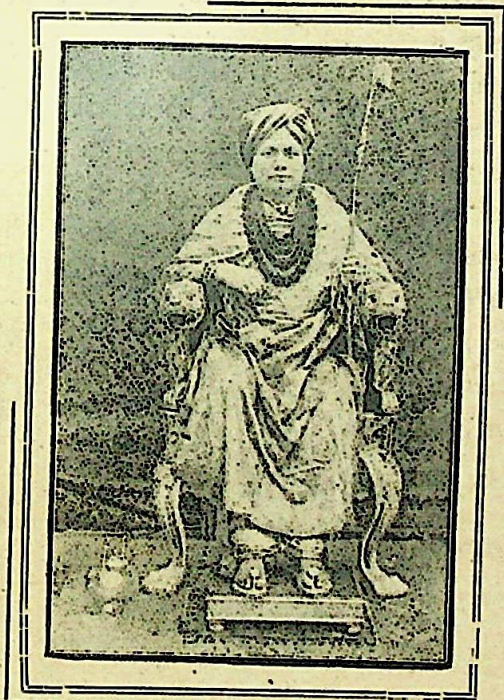
యున్నాము. ప్రభుత్వమువారి “జమీందారి రద్దు” చట్టములమున జంగమవాడీ మతమునకుగూడ విశేషనష్టముగలిగినది. అందుచే మతమునకు ప్రస్తుతము వచ్చెడి యాచారము దాని జీవితకే చాలని యవస్థ ప్రాప్తించినది. “ధనమూలమిదం జగత్” అనుట యందఱకును దెలిసియే యున్నది. ఎట్టి సంకల్పముల నయినను ధనసాహాయ్యములేనిదే నిర్వహించుట దుస్తరము గదా. కావున “శైవభారతీ భవనము” “శివధర్మగ్రంథమాలిక” సుస్థరములయి సంఘసేవ, మతసేవ గావింపవలెనన్న మతాభిమానులు, విద్యాభిమానులు తమ యాదరణాభిమానముల బఱపి మహాదార్యముతో ధనసహాయ మొనర్చి తమ విరాళములతో మాకు తోడ్పడెదరు గాకయని ప్రార్థించుచున్నాము.

కా శ్రీ,
జంగమవాడీమతము,

}

ఇట్లు,
ప్రకాశకులు
శైవభారతీ భవనము.

శ్రీ శైవభారతీభవన, జ్ఞానమందిర సంస్థాపకులు

శ్రీ ౧౦౦౮ జగద్గురు విశ్వారాధ్య జ్ఞానసింహానవాధీశ్వరులు,
 శ్రీ జగద్గురు వీరభద్రశివాచార్య మహాస్వాములువారు.
 శివైశ్వర్యము (ది ౨౫-౧-౧౯౪౮)

శ్రీ జగద్గురు విశ్వారాధ్యజ్ఞానసింహాసనాధీశ్వరులు, కాశీ.

శ్రీ ౧౦౦౮ జగద్గురు విశ్వేశ్వరశివాచార్య మహాస్వాములువారు
పట్టాభిషేకము (ది ౧౪-౧౧-౧౯౪౮)

వీ తి క.

మనభరతదేశమున జైదిగమార్గావలంబకులగువారు ఆచరింపవలసిన పోడశకర్మములలో వివాహము మిక్కిలి ముఖ్యమైనది. ప్రపంచోద్ధరణమునకు ఇదియేమూల కారణమను విషయము సర్వజనులకు తెలిసియున్నది. ఇట్టియుత్తమ కర్మమును ధర్మశాస్త్రసమ్మతముగ ఆచరించుట ప్రతివారికి ప్రభవ కర్తవ్యమైయున్నది. ఈవివాహ కర్మవిషయములో వర్ణము, జాతి, గోత్రము, మాత్రము, ప్రచరమొకదలైన యంశములు మునుముందే విచారించవలసి యుండును. వహువరులు సవరులు, సభాతీయులు అయి యుండవలయును.

“స్వమార్గాచారవర్తిభ్యః స్వజాతిభ్య స్సదావ్రతీ
దద్యాత్తేభ్యస్సమాదద్యాత్ కన్యాం కులసముద్భవామ్.”

శివభక్తులు తమతమజాతులకు సంధించినవారికే కన్య నీయవలయు ననియు, వారినుండియే తెచ్చికొనవలయు ననియు శ్రీజగద్గురు శ్రీమద్భగవాద్గ్యులవారు సిద్ధాంత శిఖామణిలో చెప్పియున్నారు. లింగభారులైన వారు తమజాతికి భిన్నమైన జాతీయులకు తమస్థిలనీయరాదు తెచ్చికొన రాదు. ఇట్లని మతాచార్యుల శాసనమైయున్నది. ఇందుకు విరుద్ధముగ వర్తించినవో అట్టివివాహములు మిశ్రవివాహములై జాతి సాంకర్యమునకు కారణములగును. అందువలన మిక్కిలిపాపము గలుగును. వర్ణవ్యవస్థ సాక్షాత్తుశివసేవననే యేర్పఱుపబడినందున దానిసెవ్యురను మీఱగూడదు.

“శివోక్తాం జాతిమర్యాదాం యోఽతీత్యభువివర్తతే
స చండాల ఇతిక్షేయ స్సర్వకర్మబహిష్కృతః
రాజాజ్ఞా భంగకృన్నాణాం యథాదండోవిధీయతే
శివాజ్ఞాభంగకృన్నాణాం దండోహినరకస్తథా.”

శివోద్దిష్టమైన జాతిమర్యాద నతిక్రమించువాడు చండాలుడై సర్వ కర్మ బహిష్కృతుడగును. రాజాజ్ఞను మీఱువానికి దండనమెట్లు విధింపబడునో, యట్లే శివాజ్ఞనుమీఱువానికి నరకకూపదండనము విధింప బడునని శివాగమములు బాహుమ్యముగ చాటుచున్నవి కావున ఎవ్వరును ధర్మశాస్త్రవిరుద్ధముగ భిన్నజాతీయులతో శరీరసంబంధమును జేయరాదు.

గురువంశజుల యిని జంగముల గురువంశజులగు జంగముల నుండియు; పంచమసాలలు అని చెప్పబడు పంచాచార సంబంధికులు పంచమసాలలు నుండియు; బణిజులు బణిజులనుండియు; శీలవంతులు శీలవంతులనుండియు; ఇట్లే వీరశైవమతీయులగు సాదకులు, బాండ్రులు మొదలయిన నానా జాతులవారు తమతమ తెగలనుండియు శరీరసంబంధమును చేసికొనవలయు ననుట ధర్మకాస్త్ర సమ్మతమై యున్నది ఈ విధముగానే గోత్రసూత్ర ప్రవరవిషయములు గూడ లెప్పుగ విచారింపవలయును. వధూవరుల గోత్ర సూత్రప్రవరలు భిన్నములై యుండవలయును. కొందఱు గోత్రసూత్ర విషయములు సరిగా విచారింపక, తమయింటి పురోహితులు వేలువేలైనచో చాలనని తలంచి సగోతులతో వివాహములు చేయుచున్నారు. ఇది మిక్కిలి సాపకార్యమగును.

“సగోత్రా దన్యగోత్రేషు చతుష్టేషు వివాహవాన్
సగోత్రే యది కుర్వీత రారవం నరకం వృజేత్.”

ఇందుచే ప్రతివీరశైవుఁడు తనగోత్రమును విడిచి తక్కిన నాలుగు వీరశైవ గోత్రములకు సంబంధించినవారితోనే వివాహ సంబంధమును చేసికొనవలయును. ఏకగోత్రవివాహములు నరకహేతువులని శివాగమములు ఘోషించుచున్నవి. కావున మునుముందు గోత్ర విషయమును మిక్కిలి జాగ్రూకతతో తెలిసికొని, వివాహ కార్యములను చేసికొనవలయును, సర్వకర్మములందును శ్రేష్ఠమైన యీవివాహ కర్మమును ధర్మకాస్త్రసమ్మతముగ జరిగించుటలో ప్రస్తుత కాలమున గురువర్గమతాధి కారులు పలువురు తగినశ్రద్ధ వహింపకున్నారు. దీనికెల్ల మూలకారణము వారికిధార్మికవిధ్యా విజ్ఞానము లేకుండుటయే యని ధారాశముగ చెప్పవచ్చును. మతాధికారులు ధర్మ కాస్త్రముల చక్కగ నభ్యసించి, కాస్త్రసమ్మతముగ వివాహ కర్మములను జరిగించినచో శిష్యులొకము నుద్ధరించినవారగుదురు. అట్లచేయక తమ యిచ్చవచ్చినట్లు జరిగించినచో దాముగూడ దురంతదోషమునకు సామ్రులగుదురని చెప్పుటకు సంశయములేదు.

ఇదియిట్లుండ, గురువర్గమతాధి కారులు కొందఱు ఇంతటిపవిత్రమంగళ కార్యములందుగూడ, స్నానముచేసి, మడిబట్టలతో, వైదిక వేషముతో వివాహ మండపమునకువచ్చి వివాహ కార్యములు నెఱవేర్చుటమాని, స్నానమాడకయే

మడిలేకయే వ్యాపారులవలె కోటు, రుమాలు, కండువా మున్నగువనివేసికొని, యమంగళ వేషములతో వచ్చిగద్దెయమీదగూడ నట్లే కూర్చుండి, మంత్రతంత్రములు లేకయే యూరక ఖంటానాదము మాత్రము చేయుచు వధూవరులకు కంకణములగట్టి వధువునకు మంగళనూత్రము కట్టించుచున్నారు. ఇట్టివారు శిష్యవర్గమునెట్లు తరింపజేయగలరో తెలియదు. వీరశైవమండలి యందున్న యీమస్థితిసెట్టింగి, కీర్తిశేషులు శ్రీచిదిరెమకము వీరభద్రశర్మగారు విద్యార్థిదశలో సికింద్రాబాదు నందున్నప్పుడు 1925 సం॥లో “వీరశైవవివాహవిధి” యను గ్రంథమును తెలుగులిషిలో ప్రకటించి యిన్నారు. కాని, అది కొంతపెద్దదియై మూలమంతయు సంస్కృత భాషలోనుండి, పుటల యడుగున, శీశర్మగారు స్వయముగరచించిన కొలది తెలుగు వివరణముతో కూడియున్నది. అందుచేనది విద్యచాలని ఆంధ్ర వీరశైవుల కంతగ సహాయకారి కాకున్నది. తరువాత శ్రీకాశీనాథ గ్రంథమాలాధ్యక్షులు, నాగనూరు బృహన్మతాధ్యక్షులు ఆయిన కీర్తిశేషులు శ్రీపండిత కాశీనాథశాస్త్రిగారు ‘వివాహవిధి’ అను చిన్నపాత్ర మొకటి కన్నడభాషలో శ్రీపండిత వృషభలింగశాస్త్రి గారిచే వ్రాయించి, తమ గ్రంథమాలలో ప్రకటించియున్నారు. పై రెండుగ్రంథములను పురస్కరించికొని ప్రస్తుతము శ్రీకాశీ విశ్వారాధ్యక్షున సింహాసనాధీశ్వరులగుశ్రీజగద్గురు విశ్వేశ్వర శివాచార్య మహాస్వాములవారి యానతినుసరించి, ముఖ్య విషయములను విడువకుండ సాధ్యమైనంత సంక్షిప్తముగ సులభశైలిలో ఈతెలుగు పాత్రమును సంకలన మొనరించితిని. కావున ఆంధ్రదేశమందలి భక్తమాహేశ్వరులు దీనిని సాదరముగ బఠించి యిందుచెప్పిన ప్రకారము వివాహకర్మము నాచరించి, కృతార్థులగుదురు గాక యని యభిలషించుచున్నాను. ఇట్టి సత్కార్యమునకు హేతుభూతులైన శ్రీజగద్గురు విశ్వేశ్వర శివాచార్య మహాస్వాములవారి విషయమున శ్రీకాశీవిశ్వారాధ్య విశ్వనాథులు నిరంతర మమేయ శ్రేయోదాయకులు అయ్యెదరుగాక యని వేడుచున్నాను. ఇదిసంక్షిప్త గ్రంథమగుటచే సోడశోపచార పూర్వకముగ వివాహకర్మమునందు ఆచరింపదగు విఘ్నేశ్వర గౌరీపూజలకు సంబంధించిన మంత్రములను విధానములను, విఫలమగు మహాసంకల్పమును సమగ్రముగ నుదాహరింపనైతిని. ఇవి సామాన్యముగ పెక్కుకర్మముల

యందు చేయబడునవియే కాన పురోహితులు (మాహేశ్వరులు) వీనిని ముందుగ తెలిసికొని యుండవలయును. గద్యోజాతాది పంచబ్రహ్మ మంత్రములనుగూడ వారుకంతస్థముగ పఠించవలయును. (ప్రవీరధద్) శర్మగారి గ్రంథములో గ్రంథముభిమున ముందుగావ్రాసిన “పురోహితులు తప్పక గమనించదగిన ప్రధాన విషయములు” ఇందుగూడ చేర్చబడినవి. పురోహితులు వానిని గూడ తెలిసికొనవలెను.

వీరశైవులకున్న పంచగోత్రములలో ఏదియెవరిగోత్రమో తెలియుట ప్రస్తుత పరిస్థితులలో నొకచుష్కర సమస్యగావేయున్నది. తమపూర్వులు పంచాచార్య సింహాసనములలోని యేసింహాసనముయొక్క లేక దాని కాభామకము శిష్యవర్గమునకు చెందినవారో విచారింపినచో, తమ గోత్ర సూత్రములను తెలిసికొనవచ్చును. అందుచేత ఆవిషయమును బాగుగ తెలిసికొనుటకై వారిష్టమైనను కృషిచేయవలెను. వారి యుపయోగమునకై ప్రస్తుతము పంచాచార్య సింహాసనములందు సర్వసమ్మతముగ వ్యవహార మందున్న గోత్రసూత్రాదిక వివరములను ఈ క్రింద సుదాహరించుచున్నాను.

పంచాచార్య సింహాసన సింహాసన ప్రధాన గోత్ర ప్రధాన తదన్వంశజాలయిన
య్యల కలి గణము మిప్పడు సూత్రములు. శిష్యున ఉపపంచ గణాల
యుగ వ్యవేరు. న్న స్థల ర్గము. ఉప సూత్రములు
వహార నా ము. (మహాపంచ (బగులు)
ముములు. గణుడు)

(౧) (౨) (౩) (౪) (౫) (౬)

1. రేవణ పీఠసింహాసన మైసూరు పీఠ గోత్రము; మఖారి పురాణ, పచ్చకం
సిద్ధుడు హాసన దేశమంద పడ్వడిసూత్ర థా, పడంగీ, సురగీ
ము లి రంభా ము (బగి) మహిషీ, మోరట,
పురి (బా వేణీ, భిత్తి, దిగం
లెహల్సి) ఒర. నాటీ, శారీ,
ము సడీ (సుత్తూర)

(౧)	(౨)	(౩)	(౪)	(౫)	(౬)
2. మరుశ
సిద్ధుడు	సద్గర్వ
సింహ
సనము	ఉజ్జిని (బ
శ్శారిమండ
లములో
నున్నది)	నందిగోత్రము,
వృష్టి నూత్ర
ము (మలిబగి)	కాలారి	లోహకంఠా, జ్వల
త్కంఠా, శృంగీ,
మసడి, కుతార,
భైరీ. కతార
(ఉదార),
చామరీ. కపాట,
కుక్షికంఠా, స్వర్ణ
కంఠా సింహీ
3. ఏగోరా
ముడు	జైరా
గ్య ..	హిమన
తేదా
రము	భృంగిగోత్రము,
లంబనూత్రము
(ఉద్దానబగి)	పురారి	త్రిపుటీ, రజ్జాకంఠా
భస్మీ, శిఖరీ, రా
ప్యక, చంద్రగుండ,
మృత్కంఠా, కా
త్తక, ముండి, ఖడ్గీ,
రామగిరి, పవన
4. పండితా
రాధ్య
డు	నూర్య ..	శ్రీశైల
ము	వృషభగోత్ర
ము, ముక్త
గుచ్ఛనూత్ర
ము (ముత్తిన
కంఠబగి)	స్మరారి	గోడికంఠా, దంతి
జతర (జటిల), తిరి,
గుడి, కేశకంఠా,
లలాట, వ్యాఘ్ర
కంఠా, లోచన, భ
గినీ, జాలకంఠా, న
టన, బదడి
5. విశ్వా
రాధ్య
డు	జ్ఞాన ..	కాశీ	స్కందగో
త్రము, పంచ
వర్ణనూత్రము
(పంచవన్నె
బగి)	వేధారి	పాశుపత, కంచాళ,
దశముఖ, గోచర,
వృషభ, జరత్కంఠా,
గుహాగ్ర, గగన, పం
చముఖ, ముసలీ, ల
గుడి, శిఖరీ

కా క నా డ, }
తూ||గో||బిల్లా. }

ఇట్లు, భక్తపాదరేణువు,
బంధారు త మ్మ య్యు.

పురోహితులు తప్పక గమనించదగిన

ప్రధాన విషయములు

పంచోపచారములు = గంధ, పుష్ప, ధూప, దీప, నైవేద్యములు.

ఆష్టోపచారములు = గంధ, ఆక్షత, పుష్ప, వస్త్ర, ధూప, దీప, నైవేద్య, తాంబూలములు.

షోడశోపచారములు = అవాహన, అసన, పాద్య, ఆర్ఘ్య, ఆచమనీయ, స్నాన, వస్త్ర, (ఉపవీతము అనగా ఉత్తరీయము) గంధ, ఆక్షత, పుష్ప, ధూప, దీప, నైవేద్య, తాంబూల, ప్రదక్షిణ, నమస్కారములు.

పాద్యము = తెల్లఅచాలు, కంకుమపువ్వు, గజీక, చెంగల్యకోష్ఠ, వట్టివేరు, పచ్చకర్పూరము వీనిని దంచి ఈచూర్ణమును ఉదకమందు కలిపిన నిదియే పాద్యము.

ఆర్ఘ్యము = దర్భ, తెల్లఅచాలు, నువ్వులు, యవలు, వడ్లు, వీని చూర్ణమును జలమందు మిశ్రమొనర్చి, దీనియందు పాలను గలిపిన నిదియే ఆర్ఘ్యజలము.

ఆచమనీయము = బాజికాయ, కర్పూరములు, పచ్చకర్పూరము, చెంగల్యకోష్ఠ, కంకుమపువ్వు, వీలకులు, వీనిచూర్ణముతో మిశ్రమొనరించినదే ఆచమనీయజలము.

మధుపర్కము = పాలు, పెరుగు, నెయ్యి, తేనె, వీని నొక్కపాత్రలో బోసిన మధుపర్కమగును.

పంచామృతము = గోవుయొక్కపాలు, పెరుగు, నెయ్యి, తేనె, చక్కెర వీనికూటమియే పంచామృతము.

పంచగవ్యములు = ఎత్తి అవుపాలు, తెల్లగోవుపెరుగు, పసుపుపచ్చ అవు నెయ్యి, నల్లగోవుపేడ, మూత్రము ఇవియే పంచగవ్యములు.

పంచపల్లవములు = రావి, చింత, మేడి, అల్లనేరేడు, మామిడి, వీనియాకులేపల్లవములు.

అష్టగంధము = చందనము, అగరు, పచ్చకర్పూరము, పాన్నపువ్వు, లవంగ పత్రి, కంకుమపువ్వు, వట్టివేరు, చెంగల్యకోష్ఠ ఇవియే సుగంధ ద్రవ్యములు.

అచమన మొనర్చు క్రమము = ఉద్ధరణిచే కుడిచేతిలో గోడునుగింజ మునుగు నంత నీరు పోసి అనీటిని నాలుకతో స్పృశించి హస్తములు కడిగికొన దగును.

ప్రాణాయామక్రమము = తర్జని (చూపుడువ్రేలు) మధ్యమ, ఈరెంటిని విడిచి అంగుష్ఠ (పెద్దనవ్రేలు) అనామిక (పవిత్రపువ్రేలు) కనిష్ఠ (చిటికనవ్రేలు) ఈమూడు వ్రేళ్ళచే ముక్కునుపట్టుకొని ఓం భూః ఓం భువః ఓం సువః ఓం మహాః ఓం జనః ఓం తపః ఓం సత్యం ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహిధియో యోనః పృథ్విదయాత్ ఓమాపోజ్యోతిరసోమృతం బ్రహ్మభూర్భువస్సువ రోమ్॥ అనుమంత్రమును మెల్లగ చదువుచు, చంద్రస్వరమగు ఎడమ రంధ్రముచే నాయువును పూరించి (పీలిని) రెండ్రంధ్రములను మూసి కుంభించి (నాయువును వెళ్ళకుండునటులు నిలిపి) సూర్యస్వరమైన కుడిరంధ్రమునుండి రేచించవలయును (గాలిని విడువవలయును). ఇదియే ఒక ప్రాణాయామము, ఈ ప్రాణాయామము నెంత యెక్కువగా జేసిన అంత శ్రేష్ఠమేకాని ఒక నిమిషమైనను జేయవలయు. ఇది అగువలయును ఓం భూః అను పైమంత్రము మనస్సునందనుచుండ వలయును.

దర్శనాచరము = తొమ్మిది దర్శనచే జేయవలయును. ఇది ౧౭ అంగుళముల పొడవుండవలయు. మొదళ్ళకుండి ౧౨ అంగుళములు విడిచి ౧ అంగుళము వెడల్పు ముడివేసి చివరకు నాల్గంగుళములు భారీగా నుంచదగును. ఈ దర్శనకట్టచేతనే పాద్యమును, అర్ఘ్యజలమును ముట్టించి దీనిచేతనే శుద్ధజలమున పూజించెడు దేవుని పోషించ దగును. మఱియు సమస్తపూజాదర్శనములపై నీటిని పోషించ వలయును.

దర్శపవిత్రము = రెండు దర్శనచే అనామికపువ్రేలునకు రెండు చుట్టను జాట్టి ఒక అంగుళము వెడల్పు ముడివేసి నాల్గంగుళముల పొడవు కొనలుంచుట యోగ్యము. ఈ పవిత్రమును పురోహితుడు సమస్త కర్మలయందు ధరించుట శుభము.

ముద్రాగ్రహణము = ముద్రలనరయనవారిచే జేయబడిన కర్మఫలము నీడ్చిం చదు. కావున మంత్రానిధిక్త ఈక్రింద నుదాహరించుముద్రలు పూజా

సమయముం దాచరించదగును.

అవాహినీముద్ర) = రెండు చేతులను దోసిలిగాపట్టుకొని అనామిక వ్రేళ్ళ క్రింది కాటునందు పెద్దన వ్రేళ్ల చివరల నుంచిన అవాహినీముద్ర యగును.

స్థాపినీముద్ర) = ఈపైజెప్పినచేతులను బోర్లగాబట్టిన స్థాపినీముద్రయగును.

సన్నిధాపినీముద్ర) = రెండు హస్తముల పెద్దనవ్రేళ్ళను మీదికినిలిపి వేర్వేరుగా ముష్టులను (పిడికిళ్లను) బట్టిన నిదియే సన్నిధాపినీముద్రయనంబడును.

సంరోధినీ = పెద్దనవ్రేళ్ళను ముష్టియందుంచి వేర్వేరుగాబట్టునది సంరోధినీముద్ర.

సమ్మృభకరణముద్ర) = పైపిడికిళ్ళను శల్లికిలగాబట్టిన సమ్మృభకరణముద్రయనబరగును.

అవకుంఠినీముద్ర) = కుడిచెయ్యిని ముష్టిగాబట్టి బోర్లగాజేసి తర్జనివ్రేలును చాచి శల్లికిలగా నుంచబడిన యెడనుహస్తమందు ముట్టించి త్రిప్పిన అవకుంఠినీముద్ర) యగును (ఇదియే షణ్ముద్రలు) దేవతాపూజయందు ధ్వజేశ్వరములలో షణ్ముద్రాః ప్రదర్శ్య, అని వాగ్దానియుండును. ఆచట - అవాహయామి అవాహతోభవ - అని అవాహినీముద్రను, స్థాపయామి స్థాపితోభవ అని, స్థాపినీముద్రను, సన్నిధాపితోభవ అని, సన్నిధాపినీముద్రను, సంరోధితోభవ అని సంరోధినీముద్రను సమ్మృభకరణోభవయని సమ్మృభకరణముద్రను అవకుంఠితోభవ అని అవకుంఠినీముద్రను పైప్రకారముచేసి చూపించిన ఇదియే షణ్ముద్రాప్రదర్శన మగును.

వరముద్ర) = రెండు హస్తముల దోసిలిగాచాపి వరదోభవ అని చూపుటే వరముద్ర.

మహాముద్ర) = రెండుకరములయొక్క పెద్దనవ్రేళ్ళను, ఒకదానికొకటి తగిలించి పట్టి తక్కినవ్రేళ్ళను చాపి మహాంతోభవ అని చూపిన నిదియే మహాముద్ర) (అష్టముద్రలు)

నమస్కారముద్ర = రెండుచేతులను జోడించి, వ్రేళ్ళను మీదికుంచి హృదయప్రదేశమందు బెట్టుకొని నమితోభవ అని చేసిన నమస్కారముద్ర యనబడును.

జ్ఞానముద్ర) = కుడిచేతియొక్క పెద్దనవ్వలను చూపుడు వ్రేలను చేర్చి పట్టుకొని తక్కినవానిని చక్కగా చాపి జ్ఞానీధన యని చూపిన జ్ఞానముద్ర) (ఇదియే తత్త్వముద్ర)

కురంగముద్ర) = పెద్దనవ్వలకుదియందు మధ్యము, అనామిక వ్రేళ్ళనుంచి నదియే కురంగముద్ర యనబరగును, (దీనినే కొందఱు ధేనుముద్ర యందురు) ఇవి ఏకాదశముద్రలు. విధియందు వణ్ణుద్రాః అన్న చోట అటుముద్రలను అష్టముద్రాః అన్నస్థలమున ఎనిమిదిముద్రలను దశముద్రాః అన్నచోపదిముద్రలను చూపించి ఆయాస్థలములందుగల వాక్యములను జెప్పకొనుచు జేసికొనవలయును.

గోత్రసూత్రముల వచించునప్పుడు () ఈగుఱుతు వేసియుండు, స్థలమున చెప్పకొనున దెల్లనగా, వృషగోత్రోత్పన్నాయ, వామదేవార్య పృషాత్రాయ, చంద్రకేభరాఖ్యస్య పాత్రాయ, నాగభూషణార్య పుత్రాయ, శరభార్య నామ్నేవరాయ, అని వరునిపక్షమునను పీఠ గోత్రోత్పన్నాం మహాదేవార్య ప్రపాత్రీం గంగాధరాఖ్యస్య పాత్రీం కేదారేశ్వరార్య పుత్రీం భద్రకాళీ నామ్నిం కన్యాం అని వధువుయొక్క విషయమందును ఆయాపేరులను ఆపైగుఱుతుగల స్థలమున సంబంధముచేసి చెప్పవలయును. “ ” అను చిహ్నములుగలవి వేద, అగమ, మంత్రములని తెలియదగును. మఱియు, గణపతిపూజకంటె మొదలు కలశ గణాధిపతిపూజను 2 వ పుటయందుగల, కలశస్థముభేరుద్రః అనుమంత్రమున పాత్రపై రెండు చేతులను చూసి, అష్టోపచారముల బూజించి దీని యుదకముచేతనే గణపతిపూజ మొదలగునని, ఈవిధిప్రకారముచేయవలయును. ఇందులో గారీపూజలేదని సందేహింపదగదు. ఏలన ముందుచేయబడు పాణి గ్రహణమైనదిమ్మట ప్రత్యేకముగ ఉమామహేశ్వర కలశస్థాపన యగును గాన, ఇట శక్తి వాహుచ్చరణమే, సమృద్ధి యగును. మఱియు గణపతిపూజయందు శ్రీ = నమః అని యున్నచోట శ్రీ మహాగణాధిపతయేనమః అని చదువుకొనదగును. స్వస్తివాచన

మున వజ్ర, కైడూర్య, నీల, గోమేధిక, పుష్కరాగములను పంచరత్నములు దొరకనిపక్షమున వానిమాటుగా సువర్ణమునైనను లేక వెండి, రాగి యైనను శక్త్యనుసారము చేయవలయును. ప్రతిగృహీతచేతను వధువుచేతను దాతచేతను వరునిచేతను అనిపించవలసిన మంత్రములను వాక్యములను కాలావకాశముండిన వారి ముఖముననే అనిపించుట యుక్తము. అటులు దుర్లభమైన, నారిపక్షమున పురోహితుడు మంత్రప్రకటనమొనర్చుచు క్రియలను మాత్రము వారితో జేయించుచుండవలయును. వివాహముగుపర్యంతము పూజా సమయమున వధూవరులను తలిదండ్రులు ఎడబాయకుండవలయును. ఆచారార్పణ సాత్రలు బంగారు, వెండి, రాగి, మట్టి వీనిలో నేసాత్రలైనను కంచుశృవలెనుండవలయును. కలశపూజలో అఘోరేభ్యః అంగు అనియున్న స్థలమున ఆంగుష్ఠాభ్యాంనమః అనియును తర్జని అనువోట తర్జనీభ్యాం నమః అనియును మధ్యమ అనువోట మధ్యమాభ్యాం నమః అనియును అనామి అన్నస్థలమున అనామికాభ్యాంనమః అనియును కని అన్నస్థలమున కనిష్ఠికాభ్యాంనమః అనియును ఈశాన్య కలశపూజలో ఎటులకరన్యాస మొనర్తురో అటులే యొనర్చవలయును. మఱియు విద్యాకలాదులై యాపగ్రహణసాధనాయ అను స్థలమున విద్యాకలాదులైనను; అని నమః శబ్దమును ప్రతి శబ్దాంతమున పూరించి చెప్పవలయును. ఏవంహృదయాదిన్యాస అనువోట ఏమంత్రముచేకరన్యాస మొనర్తురో ఆమంత్రము చేతనే హృదయాయనమః శిరసేస్వాహా. కవచాయహం. నేత్రతయాయ వేషట్. శిఖాయైవషట్. అస్త్రాయఫట్ అని ఐదుకలశపూజలో నున్నరీతిని జెప్పుకొని ఆయాస్థలములందుముట్టుచుండవలయును. వివాహముకన్యగృహమందొనర్చుటయేయోగ్యము. అట్లుగానిచో వరుని మందిరముననే చేయదగును. కానిసమస్త కర్మలను కన్యతండియే చేయవలసి యుండును గావున విడిదియందు కన్యనుంచి తాను వరుని గృహమందుండి కర్మజేయవేర్చవలయును. భాషికములను యెవరి గృహమందువారికి కట్టవలయు. కాని పంచకలశారాధన

చేయునప్పుడువరుడక్కఱలేదు. మధుపర్క పాత్రలు గోస్థి లీలుగా
 నుండదగును. వరపాదార్చన సమయమందు కొందఱు కన్యాపాదము
 లను జేర్చి కడగు దురభ్యాసముకలను. అటులానర్పకూడదు. వరపా
 దార్చనమొనర్చి కన్యను హస్తమునకందించుటయే కాస్త్రసమ్మతము.
 గ్నాదిసము మొదలుకొని నాల్గదిసముల పర్యంతము పృథిదిసమున
 వధూవరుల నభ్యంగస్నానమొనర్చి ఉదయ సాయం కాలములయందు
 కలశపూజ నాచరింపించుచు స్వస్తి, నాంది, అంకురార్పణ పాత్ర
 లపై గంధాక్షత పుష్పపూజ చేయించుచు మాహేశ్వరారాధనయైన
 పిదప నృత్యగీత మంగళ తూర్వములచేతను వసవిహార ఫలమధుభక్ష
 జాదులచేతను వధూవరుల చిత్తమానఁదింప జేయువిధమున ప్రార్థ
 నుచ్చించుండదగును. మఱియు పంచకలశములను స్వస్తివాచన అంకు
 రార్పణ పాత్రలను నిశ్చయముగా వివాహమంటప సమీపాంగణము
 ననే ఆస్యమఱియులు ముట్టుకుండునటులు నిర్బంధించి స్థాపించ
 వలయును. ఫలసంకొఁచున వసలిగాకయున్న దేవతార్చన గృహ
 మందుంచవలయును. మఱియు పంచకలశములను ఈశాన్య తక్కువ
 ఆఘోర వామదేవ సద్యోజాత ఆచార్యపూజలను క్రమముగా ఆయా
 గోత్రోత్పన్నులచే చేయించవలయును. కాని ఈశాన్య కలశపూజను
 గృహగురువు చేయించవలయును. కలశములచే లభించిన దక్షిణ
 మొదలగువానిని ఆయాగోత్రోత్పన్నులు గ్రహించి వివాహమునకు
 వచ్చిన మాహేశ్వరులు తమతమ ఉపబగులతో కూడినవారైననో
 వారికితమకలశ దక్షిణలో ఆర్ధభాగమును పంచి యియవలయును.
 తక్కిన విషయము లీ పుస్తకమందున్న ప్రకారమాచరించిన నేనందే
 హము సంభవించినేరదు. కావున పాతకులు జాగ్రత్త గాచదివినీయంక
 ములన్నియు స్మరణలో నుంచుకొనదగును.

నూచన:—పాతకులు 46 పుటలో చూపిన అచ్చుతప్పులు
 ముందు నవరించుకొనదగును.

శ్రీ మమమామహేశ్వ రాభ్యాంసమః
 శ్రీ జగద్గురు పంచాచార్యాః ప్రసీదంతు

వీరశైవవివాహవిధి

శ్లో. పంచాననతనూద్భూతాన్ పంచాక్షర మనూవమాన్
 పంచసూత్ర కృతోవందే పంచాచార్యాన్ జగద్గురున్.

(i) వివాహమునకు అంగభూతమయిన వాగ్దానము

వివాహ మొనర్చుటకు ముందు సంబంధమును నిశ్చయించుట కయి వరుని వయిపువారు తమనెంట నమసంఖ్యగల మాహేశ్వరులను ముత్తైదువలను తీసికొని శుభమువచ్చురమున మంగళవాద్యములతో వధువుయొక్క గృహమున కేగవలెను. వధువువయిపువారామెను తూర్పుముఖముగా పీటపయిని గూర్చుండజేసి యామె చేతియందు ఫలతాంబూలముల నుంచవలెను. ఆతరువాత వరునివయిపువారు కన్యయొక్క గోత్రప్రవరాదికములను విచారించి పూర్వముఖముగాగాని, పశ్చిమముఖముగాగాని కూర్చుండి ఫలానా గోత్రప్రవరలుగల ఫలానావారి మునిమనుమడు, ఫలానావారి మనుమడు, ఫలానావారి కుమారుడు అయిన ఫలానాపేరుగల వరునకు, ఫలానా గోత్రప్రవరలుగల ఫలానావారి మునిమనుమరాలు, ఫలానావారి మనుమరాలు, ఫలానావారి కుమారియగు ఫలానాపేరుగల కన్యనిచ్చి వివాహము చేయవలెనని యడుగవలెను. అట్లే యిచ్చెదమని వధువువయిపువారు చెప్పవలెను. అటు

పిమ్మట వరుని తండ్రియొద్దనున్న వస్త్రాభరణాదికములను తీసి
కొని వరునివయపువారు వధువునకు సలంకరింపవలెను. అనం
తరము కన్యతండ్రి దేశకాలములను సంస్మరించి వాగ్దానమును
చేయుచున్నానని సంకల్పముచేసి, అయిదు పసుపుకొమ్ములు,
అయిదు పోకచెక్కలు తాంబూల సహితముగా గ్రహించి,
తన గోత్రసూత్రస్సోనరలను సచించి,

అవ్యంగేఽపతితేఽక్లిబే దశదోషవివర్జితే

ఇమాంకశ్యాం ప్రిదాస్యామి భక్తమాహేశ్వరసన్నిధౌ.

అని యుచ్చరించి వరునితండ్రి వస్త్రముకొంగున పైనిజెప్పిన
పసుపుకొమ్ములు, పోకచెక్కలు, తాంబూలము ముడివేసి,
ఆ ముడిని పూజించవలెను. ఆ తరువాత వరుని తండ్రిగూడ
అట్లే 5 పసుపుకొమ్ములు, 5 పోకచెక్కలు తాంబూలముతో
గ్రహించి,

“() గోత్రోత్పన్నవరవిషయే భవంతో నిశ్చితాభవంతు”

అని చెప్పుచు వానిని కన్యాదాత వస్త్రముకొంగున ముడివేయ
వలెను. పిమ్మట కన్యాదాత,

వాచాదత్తామయా కన్యాపుత్తార్థం స్వీకృతాత్వయా

కన్యావరోకనవిధానిశ్చితస్త్యం నుభీధవ.

అని వరుని తండ్రినిగూర్చి పలుకవలెను. ఆ ప్రకారమే వరుని
తండ్రిగూడ,

వాచాదత్తాత్వయా కన్యాపుత్తార్థం స్వీకృతామయా

వరావరోకనవిధానిశ్చితస్త్యం నుభీధవ.

అని కన్య తండ్రిగూర్చి పలుకవలెను. అనంతరము మాహేశ్వరులు,

“ఓం స్వస్తిశివా ఆవస్సంతు సౌమనస్యమస్తు అక్షరం
చారిష్టం చాస్తుదీర్ఘమాయుః శాంతిః పుష్టిస్తుష్టిశ్చాస్తు.
ఏతద్వచస్సత్యమస్తు”

అను మంత్రముతో నాశీర్వదించవలెను.

అనంతరము వధువుతోడై వాత్రోలో బియ్యముపోసి
యందుపయి గారీదేచిని నిలిపి,

త్రైలోక్యవల్లభాందివ్యాం గంధమాల్వాంబరాన్వితాం
సర్వలక్షణసంయుక్తాం సర్వాభరణ భూషితాం
అనర్ఘమణి మాలాభిర్ఘనయంతీం దిగంతరం
విలాసినీ సహస్రస్రైస్సేవ్య మానామహర్నిశం.

అను మంత్రముతో నాహ్వానించి షోడశోపచారములతో
పూజింపవలెను. ఆ పిమ్మట వధువు,

కాత్యాయని సమస్తుభ్యం శంకరప్రియభామిని

వివాహాభాగ్య మారోగ్యం పుత్రప్రలాభంచ దేహిమే,

అని ప్రార్థనచేయవలెను. అంత ముత్తైదువు లామెకు హారతి
యివ్వవలెను. అనంతరము ఇరువయిపులవారు మాహేశ్వరు
లను దక్షిణతాంబూలాదికములతో సత్కరింపదగను.

(ii) వివాహ పూర్వదినమున చేయదగిన విధులు

వివాహపు పూర్వదినమున లోకాచారానుగుణముగ
వధూనరు లిరువురకు తైలముతోడను, పసుపు నలుగులతోడను

మంగళస్నానములు చేయుంపవలెను. పిమ్మట స్నాన, శివ పూజాదికము లాచరించి శుచిగా వధువుతండ్రి కుడివక్రము తన భార్యను, ఆమె కుడివక్రము వధువును రంగవల్ల్యాదులచే నలంకృతముగు శుభవ్రదేశమున పీటపయి కూర్చుండబెట్టుకొన వలెను. ఇట్లే వరునితండ్రిగూడ భార్యానమేతుడయి వరుని తన కుడివక్రము కూర్చుండబెట్టుకొనవలెను. అనంతరము కన్యా దాత, వరునితండ్రి యిరువురుగూడ,

తదేవలగ్నం నుదినం తదేవ తారాబలం చంద్రబలం తదేవ
విద్యాబలం దై వబలం తదేవ గౌరీపతే తేంఘ్రియుగంస్మ

రామి.

అని షరమేశ్వరుని ధ్యానించి యాచమనపూర్వకముగ ప్రాణా యామ మొనర్చి, కుడిచేత అక్షతబిల్వదళసహితముగు జలము నుంచికొని యీ క్రింది విధమున సంకల్పమును చెప్పవలెను.

“ఓం శ్రీ శంభో రాజ్జయా వ్రవర్తమానస్యాద్యబ్రహ్మ
ణో ద్వితీయపరాధే, శ్వేతవరాహకల్పే, వై వస్వతమన్వంతరే,
కలియుగే, వ్రథమసాదే, జంబూద్వీపే, భరతవర్షే, భరతఖండే,
మేరోర్దక్షిణదిగ్భాగే, శ్రీ శైలస్య...ప్రదేశే... దేశేవ్యావ
హారికచాంద్రమానే, శాలివాహనశకే ప్రభవాది షష్ఠిసంవత్స
రాణాం మధ్యే () సంవత్సరే () అయనే () మాసే
() పక్షే () వార () నక్షత్ర () యోగ ()
కరణ యుక్తాయాం () శుభతిథౌ () గోత్రోత్పన్న
స్య () శర్మణః పుత్రస్య () నామ్నో వరస్య నామ్నో

కన్యాయాః కరిష్యమాణ వివాహంగభూత గణేశపూజన పూర్వ
కం స్వస్తివాచన నాందీనమారాధనాంకు రార్పణాదీని కరిష్యే.

ఇట్లు సంకల్పమును చెప్పి జలాక్షతాదుల నొక సాత్ర
యందు విడువవలెను.

1. గణపతిపూజ

వధువు తండ్రి తన సమీపమందొక ప్రదేశమునందు
తనవైదు బియ్యమును పోసి చౌకముగ దీర్చి యందుపయిని
అష్టదశపద్మమును లిఖించి యందు బంగారముతో గాని వెండి
తో గాని నిర్మించిన విఘ్నేశ్వర ప్రతిమను స్థాపించి,

“గణానాం త్వాగణపతిగ్ం హవాహమహే కవిం కవీనా మువ
మశ్రీవస్తమం జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత
ఆనశ్శృణ్వస్మాతిభిస్సీదసాదనం ” “ ఓం భూఃగణపతి
మావాహయామి, ఓం భువః గణపతిమావాహయామి, ఓం
స్వఃగణపతి మావాహయామి”.

అని యాహ్వాన మొనర్చి,

“ఓం భూర్భువః స్వరోం సశక్తిసాంగసాయుధ సవాహన
సపరివార మహాగణాదీశ్వరా త్రాగచ్ఛాగచ్ఛ, ఆవాహయామి
ఆవాహితోభవ, సాపయామి స్థాపితోభవ, సన్నిహితోభవ
సమ్ముఖోభవ, అవకుంతితోభవ, వరదోభవ,”

అని షణ్ముద్రలను చూపి షోడశోపచారములతో గణపతిని
పూజింపవలెను. అనంతరము,

“వక్రతుండ, మహాకాయ, సూర్యకోటిసమప్రభ
నిర్విఘ్నం కురుమేదేవ సర్వకార్యేషు సర్వదా
యస్యన్మృత్యావ నామోక్త్యా తపోదీక్షా క్రియాదిషు
న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతినద్యోవందే సదాశివం.”

ఇతి గణపతి పూజనేన భగవాన్ శ్రీ సదాశివః ప్రీతోభవతు
అని సమస్కరింపవలెను.

2. స్వస్తివాచనము

తరువాత కన్యాదాత, శుద్ధిచేసి ముగ్గుపెట్టిన పరిశుద్ధ
ప్రదేశమున దక్షిణోత్తరభాగములందు ప్రత్యేకముగా భూమిని
ముట్టి జపించి యా రెండు స్థలములలో రెండు అరటియాకు
లను వలచి వానిపయి బియ్యమును రాసిగా పోసి, ఆ రాసుల
పయి అష్టదశపద్మములను లిఖించి అందు నూలుపోగులు
చుట్టిన రెండు రాగికలశములను గాని క్రొత్త మట్టికలశములను
గాని స్థాపించి వానిని,

“ఇమంమేగంగే యమునే సరస్వతి శతుద్రిస్తోమం సచతా
పరుర్జ్యో అసిక్వావ్య మరుద్వృథే వితస్తయాశ్చీకీయే క్రణుహ్యో
సుషోమయా.”

అను మంత్రము చ్చరించుచు జలముతో నింపవలెను. ఆ కల
శముల పయి గంధమునుంచి పూజించి పంచపల్లవములు పుష్ప
మాలికలు చుట్టి, సువర్ణాదిపంచరత్నము లుంచవలెను. మఱి
యు వానిపయి రెండు కొబ్బరికాయలు, నూత్నవస్త్రములు
నుంచవలెను.

“తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా వందమాన స్తదాకాస్తే యజమానో
హవిర్భిః అహేడమానో వరుణేహ బోధ్యురుశగ్ం సమాన
ఆయుః వ్రామోషీః”

అను మంత్రముతో ఉత్తరకలశమునందు వరుణు నాహ్వానించి,
“కలశస్యముఖేరుద్రాః కంఠేవిష్ణు స్సమాశ్రితః, మూలేతత్ర
స్థితోబ్రహ్మమధ్యే మాతృగణాస్సృతాః; కుక్షేతు సాగరా
స్సర్వే. సప్తద్వీపావసుంధరా, ఋగ్వేదోథయుజుర్వేద స్సామ
వేదోహ్యధర్వణః. అంగై శ్చసహితాస్సర్వే కలశంతు సమా
శ్రితాః. గాయత్రీవై వసావిత్రీ శాంతిః పుష్టికరీపథా, ఆయాం
తు మమశాంత్యర్థం దురితక్షయకారకాః;”

అను మంత్రములతోడ, ఆకలశమునందే దేవతల నాహ్వానించి
దానిని షోడశోపచారములతో పూజించవలెను. అటుతరువాత
కన్యాదాత తన కెదురుగా మాహేశ్వరులను కూర్చుండజేసి
వారిని పూజించి, దక్షిణతాంబూలాదులతో నత్కరించి,
చేతులు జోడించికొని, “భవద్భిరనుజ్ఞాతః పుణ్యం పుణ్యాహం
వాచయిష్యే” అని ప్రార్థించవలెను. మాహేశ్వరులు “వాచ్య
తాం” అని పలుకవలెను. మఱియు, అతడు “మనస్సచూఢీ
యతాం” అనియు, వారు “సమాహిత మనసస్సక్తః” అనియు
అతడు “ప్రసీదంతు భవంతః” అనియు, వారు “ప్రసన్నాస్మృః”
అనియు క్రమముగా నుచ్చరింపవలెను. పిమ్మట నతడు తన
ముందట విశాలమయిన యొక పాత్ర నుంచుకొని, ఉత్తర
కలశమును శంఖముద్రతో నెత్తి దానిమీది నారికేళఫలమును
భూమిపయి నుంచి,

“శాంతిరస్తు, పుష్టిరస్తు, తుష్టిరస్తు, వృద్ధిరస్తు, అవిఘ్న
 మస్తు, ఆయుష్యమస్తు, ఆరోగ్యమస్తు, స్వస్థ్యమస్తు, శివకర్మాస్తు,
 వేదనమృద్ధిరస్తు, ధర్మనమృద్ధిరస్తు, ఇష్టసంపదస్తు, యచ్ఛ్రేయస్త
 దస్తు, ఉత్తరేకర్మణ్యవిఘ్నమస్తు, ఉత్తరోత్తరమహారహరభి
 వృద్ధిరస్తు, ఉత్తరోత్తరాః క్రియాశ్శుభాశ్శోభనాస్సంపద్యం
 తాం, తిథికరణముహూర్త. నక్షత్రలగ్నసంపదస్తు, తదధిదే
 వతాః ప్రీయంతాం భగవాన్ పరమేశ్వరః ప్రీయతాం శ్రీజగ
 ద్గురు రేణుకాదిపంచాచార్యాః ప్రీయంతాం సర్వాకులదేవతాః
 ప్రీయంతాం” అను వాక్యముల నుచ్చరించుచు ఆకలశమందలి జల
 మును కొంతకొంత ముండటనున్న పాత్రలో విడువవలెను. పిమ్మట
 ఆయుత్తరకలశమును పూర్వస్థానమందే యుంచి నమస్కరించ
 వలెను. అనంతరము కన్యాదాత “మహ్యం నకుటుంబాయ
 భక్తమాహేశ్వరేభ్యోనమస్కుర్వాణాయ ఆశీర్వచన మపేక్ష
 మాణాయ, వివాహకర్మణే పుణ్యాహం భవంతో బ్రువంతు” అని
 యుచ్చరింపవలెను. మాహేశ్వరులు “ఓం పుణ్యాహం” అని
 వచింపవలెను. పిమ్మట నతడు “స్వస్తిభవం” బ్రువంతు”
 అనియు, వారు “ఓం స్వస్తి” అనియు, అతడు “వివాహకర్మణే
 ఋద్ధింభవంతో బ్రువంతు” అనియు, మాహేశ్వరులు “ఓం ఋద్ధ్య
 తాం” అనియు వరుసగ నుచ్చరింపవలెను. అనంతరమతడు ఉత్తర
 దిక్కలశమును కుడిచేతితోను, దక్షిణదిక్కలశమును ఎడమచేతి
 తోను ఏకకాలమందే తీసికొని తన మొగముపయి వఱకు ఎత్తి,

“వాస్తోష్పతే పృథిజా నీహ్యస్మాం త్వావేళో అనమీవో
భవానః యత్తేమహేపృతి తన్మోక్షాషన్వశం నవిధి ద్వివదే
శం చతుష్పదే.”

అను మంత్రము నుచ్చరించుచు, ఆ రెండు కలశములందలి జల
మును ముందటనున్న పెద్ద పాత్రలోనికి ధారా పూర్వకముగ
విడిచిపెట్టవలెను. పిమ్మట మాహేశ్వరులూ పాత్రలోని జలమును
పంచఁజల్లవములతో స్పృశించి,

“అవోహిష్ఠామయోభువస్తాన ఊర్వేదధాతన, మహేరణాయ
చక్షనే, యోవః శివతమోరసస్తస్య భాజయతేహసః ఉశతీ
రివమాతరః, తస్మా అరంగమామవో యస్యక్షయాయ
జిన్వథ, ఆపోజనయథాచనః”

అను మంత్రముతో కన్యాదాత శిరముపయిని, కన్య శిరము
పయిని ప్రోక్షింపవలెను. పిమ్మట ముత్తైదువలు హారతి నియ్య
వలెను. మాహేశ్వరులు మంత్రపూర్వకముగ ఆశీర్వాదించవలెను.

శి. నాందీ సమారాధనము.

కన్యాదాత బియ్యముతో నిండిన యొకపాత్రయందు
రెండు కొబ్బరికాయలను, ఇరువది నలుగురు మాహేశ్వర
బ్రాహ్మణుల కిచ్చుటకు సరిపడు ద్రవ్యమును, ఉంచి దేశకాల
ములను కీర్తించి,

“అన్యోం శుభతిథౌ వివాహంగభూత నాందీశోభన
దేవతాప్రీత్యర్థం నాందీసమారాధన మహం కరిష్యే” అని
సంకల్పమును చెప్పి శ్రీనంది భృంగిరిటి వీరభద్రవృషభక్షుభి

గజముఖ, గోముఖ, దశముఖ, శతముఖ, సహస్రముఖ, రేణుక,
దారుక, ఘంటాకర్ణ, ధేనుకర్ణ, వీరకర్ణ, విజయకర్ణ, రేణుకర్ణ;
పుష్పదంత, రుండాభరణ, దండపాణి, చండేశ్వరప్రముఖ ప్రమథ
గణాధీశ్వరా సత్రావాహయామి భో ! సంద్యాది మహాగణాః
సాయుధాః సవరివారాః సమాగత్యాత్ర మదీయాం పూజాం
భవంతో గృహ్లాంతు” అని యాహ్వానపూర్వకముగ ప్రార్థించి,
పాత్రయందలి ద్రవ్యములను అష్టవిధోపచారములతో పూజించి,

“హిరణ్య గర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః

అనంతపుణ్యఫలదమతః శాంతిం ప్రయచ్ఛమే

అనేనహిరణ్యేన నాందీ శోభనదేవతాః ప్రీయంతామ్”.

అని యుచ్చించి యిరువదినలుగురు మాహేశ్వరబ్రాహ్మణు
లకు పాత్రయందలి ద్రవ్యమును దానమియవలెను.

4. అంకురార్పణము.

కస్యతండ్రి “అస్యాంశుభతిథౌ వివాహ కర్మసాఫల్య
ద్వారా శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థమంకురార్పణ మహంకరిష్యే”
అని సంకల్పమును చెప్పి గోమయముతో అలికి శుద్ధిచేసి
ముగ్గుపెట్టిన ప్రదేశము పయి బియ్యము పోసి ఆ పయిని
పత్రపుష్పాదికములు పఱచి, అందుమీద తెల్లదారముతో
చుట్టిన కొత్త వెదురుబుట్టను నిలిపి దానిక్రింద గణికపోచలు,
రావి, దిరిసెన, మారేడు మున్నగు వాని లేతచివురుల నుంచి
దానిని పుట్టమన్ను, ఏటియందలి వండుమన్ను, ఎండినగోమ
యము, మిశ్రమచేసి కలిపిన మన్నుతో నింపవలెను. తరువాత

బుట్టయొక్క మధ్యపూర్వదక్షిణ, పశ్చిమోత్తరదిగ్భాగముల
యందు ఎరుసగా ఈశానాదిపంచబ్రహ్మములను ఆహ్వానించి
పూజించి, వడ్లు, పెసలు, సెనగలు, నువ్వులు, గోదుమలు, అను
పంచధాన్యములను నీటితో కడిగి, “ఈశానస్సర్వవిద్యానా
మీశ్వర స్సర్వభూతానాం బ్రహ్మధిపతిర్భ్రహ్మణోధిపతిః బ్రహ్మ
శివోమే అస్తు నదాశివోమ్” అను మంత్రముతో బుట్టసుధ్య
భాగమందు వడ్లును, “నద్యోజాతం ప్రపద్యామి, నద్యో
జాతాయనై నమోనమః భవేభవే నాతిభవే భవస్వమాంభ
వోద్భవాయ నమః” అను మంత్రముతో బుట్ట తూర్పుభాగ
మందు పెసలు, “వామదేవాయ నమోజ్యేష్ఠాయనమశ్రేష్ఠా
యనమోరుద్రాయనమః కాలాయనమః కలవికరణాయనమో
బలవికరణాయనమో ఒలాయనమో బలవ్రామథనాయ నమ
స్సర్వభూతదమనాయనమో మనోన్మనాయనమః” అను మం
త్రముతో బుట్ట దక్షిణభాగమందు సెనగలు, “అఘోరేభ్యో
థఘోరేభ్యోఘోరఘోరతరే భ్యస్సర్వే భ్యస్సర్వశర్వేభ్యో
నమస్తే అస్తురుద్రహపేభ్యః” అను మంత్రముతో బుట్ట పశ్చిమ
భాగమందు నువ్వులు, “తత్పురుషాయవిద్మహే మహాదేవాయ
ధీమహి తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్” అను మంత్రముతో
బుట్ట యుత్తరభాగమందు గోదుమలు పాతిపెట్టి,

ఆపోహిష్ఠామయోభువస్తాన ఊర్వేదధాతన మహేరణాయ
చక్షసే యోనఃశివతమో రసస్తస్యధాజయతేహనః”

అను మంత్ర ముచ్చరించుచు కలశోదకమును వానిపై చల్లి
అష్టవిధోపచారములతో పూజించవలెను.

5. మంటపదేవతా వ్రతిష్ఠ

కన్యాదాత “అస్యాంశుభతిథౌ వివాహంగభూత మం
టపదేవతా వ్రతిష్ఠాంకరిష్యే” అని నంకల్పమును చెప్పి, మంట
పము పయి అక్షతలను చల్లి, పూర్వాదిదశదిశలయందు దశ
రుద్రులను ఆహ్వానించి పూజించి, దర్భలతో చేయబడిన ఇరు
వదియైదు మూరలు పొడవుగల వగ్గముతో మంటపమును
చుట్టవలెను.

6. కంకణధారణము

వివాహ పూర్వదినము రాత్రియందు అంకురార్పణ
మొనర్చిన గదియందు పాత్రలముందు పురోహితుడు ప్రాణా
యామ మాచరించి, దేశకాలములను కీర్తించి, “అస్యాంశుభ
తిథౌ వివాహ కర్మకర్తుమాదా శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం కాతుక
బంధనం కరిష్యే” అని నంకల్పము చెప్పి, బియ్యముతో నింపిన
యొక పాత్రయందు కంకణముల నుంచి, వానిని మంత్ర పూర్వ
కముగా అష్టోపచారములతో పూజించి,

“త్రియంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనం ఉర్వారుక
మివబంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్”.

అను మంత్రమును పఠించుచు వరుని కుడిచేతికి, వధువు ఎడమ
చేతికి కంకణములను కట్టవలెను.

iii వివాహదినమున జరుగవలసిన విధులు

1. పంచకలశ స్థాపనము.

వివాహము జరుగు దినమున నుముహూర్తసమయము నకు తగినంత ముందుగా ఆచార్యుడు (పురోహితుడు) ప్రాణాయామ మొనర్చి, దేశకాలములను కీర్తించి “ఏవంగుణవిశిష్టాయాం శుభతిథౌ () గోత్రోత్పన్నాయాః () నా మ్నాః కన్యాయాః () గోత్రోత్పన్నస్య వరస్యచ అద్య కరిష్యమాణ వివాహకర్తాంగభూత శ్రీ జగద్గురు పంచాచార్యాత్మక పంచబ్రహ్మకలశస్థాపనం కరిష్యే” అని సంకల్ప మొనర్చి మంటపమధ్యభాగమందు ఒక మూరపొడుగు, వెడల్పు, నాలుగు అంగుళముల యెత్తుగల యొక వేదికను నిర్మింపజేసి దానిని గోమయముతో అలికి శుద్ధిగావింపించి మ్రుగ్గులు దీర్పించి, దాని మధ్యభాగమును స్పృశించి,

“మహీద్యౌః పృథివీచ న ఇమం యజ్ఞం మిమిక్షతాం పిపృతాన్నో భరీమభిః”

అను మంత్రము నుచ్చరింపవలెను. పిమ్మట ఆవేదికయొక్క మధ్య, పూర్వ, పశ్చిమ, ఉత్తర, దక్షిణభాగములందు మ్రుగ్గుతో 5 పద్మములను లిఖించి ప్రతియొక్క పద్మమునందు,

“ఓషధయః సంవదంతే సోమేన సహరాజ్ఞా యన్మైక్యతోతి బ్రాహ్మణస్తం రాజా పారయామసి”

అను మంత్రము నుచ్చరించుచు నాలుగు నాలుగుదోసిళ్ల

బియ్యము పోయించి, ఆ మధ్య, పూర్వ, పశ్చిమ, ఉత్తర,
దక్షిణస్థానములందు వరుసగా, యకార, నకార, మకార,
శికార, వాకారములను బీజాక్షరములుగా లిఖించి,

“ఆకలశేష దావతి శ్యేనో వర్మ విదాహతే।

అభిద్రోణా కనికృదత్”

అను మంత్రముచ్చరించుచు పూర్వోక్తస్థానములందు కృమ
ముగా సువర్ణము, ఇత్తడి, రాగి, లోహము, కంచు అను
పంచధాతువులతో నిర్మితములయిన కలశములను స్థాపించి,

“ఈశానస్సర్వ విద్యానామ్” అను మంత్రముతో మధ్య
కలశమును “సద్యోజాతం ప్రపద్యామి” అను మంత్రముతో
పూర్వకలశమును “అఘోరేభ్యో” అను మంత్రముతో పశ్చిమ
కలశమును “తత్పురుషాయవిద్మహే” అను మంత్రముతో
ఉత్తరకలశమును జలముతో పూరించి,

“గంధద్వారాందురాధర్వాం నిత్యపుష్టాంకరీషిణీం

ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాంతామిహోపహ్వయే శ్రియం”

అను మంత్రముతో కలశములకు అష్టగంధముల నుంచి.

“కాండాత్కాండాత్ప్రరోహంతీ పరుషఃపరుషః పరి

ఏవానో దూర్వేప్రతను సహస్రేణ, శతేన చ”

అను మంత్రముతో కలశములను పంచపల్లవములతో (అయిదు
రకముల చెట్లు చివురులతో) అలంకరించి,

“స హి రత్నాని దాతుషే సువాతి సవిరా భగః

తం ధాగం చిత్రమీమహే”

అను మంత్రముతో ఆ కలశములందు వరుసగా పగడము, ముత్యము, మాణిక్యము, నీలము, పచ్చ అను పంచరత్నముల నుంచి,

“హిరణ్యరూపః సహిరణ్య సంద్యగపాం సపాత్యేదు
హిరణ్యవర్ణః హిరణ్యయాత్పరియోనేర్నిషద్యా
హిరణ్యదాదదత్యన్నమనైత్తి”

అను మంత్రముతో నువర్ణమునుంచి,

“తంతంతన్నన్ రజసోఽనుమన్వహిజ్యోతిష్మతః
పథోరక్షధియాకృతాః అనుల్బణంవయతచోగు
వామపో మనుర్భవ జనయా దైవ్యంజనం”

అను మంత్రముతో గవాక్ష (కిటికీ) సదృశములయిన పంచ పంచతంతువులతో (నూత్రములు) కలశములను చుట్టి,

యువానువాసాః పరివీతఆగాత్ సఉశ్రేయాః భవతి
జాయమానః । తంధీరాసః కవయఉన్నయంతి స్వాధ్యో
మనసా దేవయంతః”

అను మంత్రముతో ఆ కలశముల పయి వరుసగా పసుపు పచ్చ, ఆకుపచ్చ, ఎఱుపు, నీలి, తెలుపు, రంగులుగల పత్రములను కట్టి,

“పవిత్రంతేవితతం బ్రహ్మణస్పతే పృథుర్గాత్రాణిపర్యేషి
విశ్వతః అతస్తతనూర్నతదామో అశ్నుతే శ్రితాస
ఇద్వహంత స్తత్రమాశత”

అను మంత్రముతో ప్రతికలశమునందు దర్భకూర్చమునుంచి,

“యాఃఫలిసీ ర్యాఅఫలా అపుష్పా యాశ్చపుష్పిణీః

బృహస్పతి ప్రసూరాస్తా నో ముంచంత్యంహసః

అను మంత్రముతో కలశములను పూలడండలతో నలంకరించి, పోకకాయలు, కొబ్బరికాయలు నున్నగు ఫలములనుంచవలెను. ఆ తరువాత పురోహితుడు మరల ప్రాణాయామ మాచరించి “ఏవం గుణవిశిష్టాయాం శుభతిథౌ () గోత్రోత్పన్నాయాః () నామ్నాః కన్యాయాః () గోత్రోత్పన్నస్య వరస్యచ అద్యకరిష్యమాణ వివాహకర్మ ప్రయుక్తపంచకలశ ప్రాణప్రతిష్ఠార్థం భువనప్రసిద్ధ శ్రీ జగద్గురు పంచాచార్య సంప్రదాయానుగాః ఋత్విజోవరిష్యే” అని సంకల్పమును చెప్పి తన గోత్రముగాక తక్కిన నాల్గు వీరశైవ గోత్రములకు సంబంధించిన నలుగురు ఋత్విజులను నియమించవలెను.

ఆ పిమ్మట నతడు స్కందగోత్రజుడయిన యొక గురుమూర్తి నుద్దేశించి “ఈశాన కలశప్రాణ ప్రతిష్ఠార్థం ఈశాన ముఖోద్భూతం శ్రీవిశ్వారాధ్య గురుంత్వాం వృణే” అని ప్రార్థించవలెను. అందుపయి ఆ గోత్రజుడైన ఋత్విజుడు వృతోహం” అని చెప్పవలెను. అంతట పురోహితుడు చేతులు జోడించికొని “ఓం నమోభగవతే విశ్వారాధ్యాయ, ఈశాన ముఖోద్భవాయ, మధ్యకలశాధీశ్వరాయ, ఆగమాధ్యయనాయ,

లింగయజ్ఞోపవీతినే, శివలాంఛన ధారకాయ, అపరిమితచరగణా
ధీశ్వరాయ, మూలపంచాక్షరీజాపకాయ, అవధిమితశిఖాయ,
బిల్వదండధరాయ, విశ్వనాథలింగసంభవాయ, వర్ణాశ్రమ
స్థాపకాయ, వీరశైవమతాచార్యాయ, జగద్గురవే నమోనమః
అని ప్రార్థించి యా ఋత్విజుని పూజించవలెను.

ఆ తరువాత పురోహితుడు వీరగోత్రజడయిన యొక
గురుమూర్తి నుద్దేశించి “నద్యోజాతకలశ ప్రాణప్రతిష్ఠార్థం
నద్యోజాత ముఖోద్భూతం శ్రీ రేవణారాధ్యంత్యాం వృణే”
అని ప్రార్థింపవలెను. అంత నా ఋత్విజుడు “వృతోహం” అని
చెప్పవలెను. అంతట పురోహితుడు ముందు చెప్పినరీతినే
చేతులు జోడించికొని “ఓం నమోభగవతే రేవణారాధ్యాయ,
నద్యోజాతముఖోద్భూతాయ, పూర్వకలశాధీశ్వరాయ, ఋగ్వే
దాధ్యయనాయ, లింగయజ్ఞోపవీతినే, శివలాంఛనధారకాయ,
ద్వాదశనహస్రచరలింగాధ్యక్షాయ, ప్రసాదపంచాక్షరీజాపకా
య, షట్త్రింశజ్జటామకుటమండితాయ, అశ్వత్థదండధరాయ,
సోమనాథలింగసంభవాయ, వర్ణాశ్రమస్థాపకాయ, వీరశైవ
మతాచార్యాయ, జగద్గురవేనమోనమః” అని ప్రార్థించి యా
ఋత్విజుని పూజించవలెను.

అనంతర మాతడు నందిగోత్రజడయిన యొక గురు
మూర్తి నుద్దేశించి “వామదేవ కలశప్రాణ ప్రతిష్ఠార్థం వామ
దేవముఖోద్భూతం శ్రీ మరులారాధ్యం త్యాంవృణే” అని

ప్రార్థించవలెను. అంత నా ఋత్విజుడు “వృతోహం” అని చెప్పవలెను. అంతట పురోహితుడు చేతులు జోడించికొని “ఓం నమోభగవతే మరులారాధ్యాయ, నామ దేవముఖోద్భవాయ, దక్షిణకలశాధీశ్వరాయ, యజుర్వేదాధ్యయనాయ, లింగయజ్ఞోపవీతినే, శివలాంఛనధారకాయ, షట్సుహస్రచరలింగాధ్యక్షాయ, మాయాపంచాక్షరీజాపకాయ, ఏకాదశజటామకుట మండితాయ, పలాశదండధరాయ, సిద్ధేశ్వరలింగసంభవాయ, వర్ణాశ్రమస్థాపకాయ, వీరశైవమతాచార్యాయ, జగద్గురవే. నమోనమః” అని ప్రార్థించి యా ఋత్విజుని పూజింపవలెను.

అటుపిమ్మట నాతడు భృంగిగోత్రజడగు నొక గురుమూర్తి నుద్దేశించి “అఘోరకలశప్రాణప్రతిష్ఠార్థం అఘోరముఖోద్భూతం ఏకోరామారాధ్యంత్యాం వృతే” అని ప్రార్థింపవలెను. ఆ ఋత్విజుడు “వృతోహం” అని చెప్పవలెను. అనంతరము పురోహితుడు చేతులు జోడించికొని “ఓం నమోభగవతే ఏకోరామారాధ్యాయ, అఘోరముఖోద్భవాయ, పశ్చిమకలశాధీశ్వరాయ, సామవేదాధ్యయనాయ, లింగయజ్ఞోపవీతినే, శివలాంఛనధారకాయ, త్రినహస్రచరలింగాధ్యక్షాయ, సూక్ష్మపంచాక్షరీజాపకాయ, ఏకశిఖాయ, వేదదండధరాయ, భీమేశ్వరలింగసంభవాయ, వర్ణాశ్రమస్థాపకాయ, వీరశైవమతాచార్యాయ, జగద్గురవేనమోనమః” అని ప్రార్థించి యా ఋత్విజుని పూజించవలెను.

ఆపిమ్మట పురోహితుడు వృషభగోత్రజడయిన యొక గురుమూర్తినుద్దేశించి “తత్పురుషకలశప్రాణప్రతిష్ఠార్థంతత్పురుషముఖోద్భూతం శ్రీపండితారాధ్యం త్వాంవృణే” అని ప్రార్థింపవలెను. అంతనాఋత్విజుడు “వృతోహం” అని చెప్పవలెను. అంతట పురోహితుడు చేతులుజోడించికొని “ఓంనమోభగవతే పండితారాధ్యాయ, తత్పురుషముఖోద్భవాయ, ఉత్తరకలశాధీశ్వరాయ, అధర్వవేదాధ్యాయాయ లింగయజ్ఞోపవీతినే, శివలాంఛనధారకాయ, అసంఖ్యాతచరలింగాధ్యక్షాయ, స్థూలసంచాక్షరీజాపకాయ, పంచశిఖాయ, న్యగ్రోధదండధరాయ, మల్లికార్జునలింగసంభవాయ, నర్ణాశ్రమస్థాపకాయ, వీరశైవమతాచార్యాయ, జగద్గురవేనమోనమః” అని ప్రార్థించి యాఋత్విజుని పూజింపవలెను.

అటుతరువాత ఆచార్యుడు (పురోహితుడు) తక్కిన నలుగురు ఋత్విజులు ఇకముందు చెప్పబోవు విధుల ననుసరించి పరుసగా తమతమ కలశములకు ప్రాణప్రతిష్ఠ గావించి షోడశోపచారములతో వానిని పూజించవలెను.

శ్రీ విశ్వారాధ్యులకు సంబంధించిన వరణను గైకొనిన ఋత్విజుడు ఆచమన ప్రాణాయామము లాచరించి “మధ్యకలశే ఈశానబ్రహ్మప్రాణప్రతిష్ఠాదికర్మకరిష్యే” అని సంకల్పముచేసి యీ దిగువ మంత్రములతో ప్రాణప్రతిష్ఠాదికర్మకరిష్యే” అని సంకల్పముచేసి ఈదిగువ మంత్రములతో ప్రాణప్రతిష్ఠాదికములుగావించవలెను. ఓం అస్యశ్రీ మదీశానబ్రహ్మప్రాణ

ప్రతిష్ఠాపన మంత్రస్యబ్రహ్మఋషిః బృహతఛందః ఈశానోదే
 వతా, ఈశానఇతిబీజం, ఈశ్వరీతిశక్తిః సదాశివోమితికీలకం
 ఈశానప్రాణప్రతిష్ఠాధ్యేషే వినియోగః :- ఈశానస్సర్వవిద్యా
 నాం అంగుష్ఠాభ్యాంనమః ఈశ్వరస్సర్వభూతానాం తర్జనీభ్యాం
 నమః బ్రహ్మణోధిపతిః మధ్యమాభ్యాంనమః బ్రహ్మణోధిపతిః
 అనామికాభ్యాంనమః బ్రహ్మశివోమేఅస్తు కనిష్ఠికాభ్యాం
 నమఃసదాశివోంకర తలకరపృష్ఠాంభ్యాంనమః ఈశానస్సర్వవిద్యా
 నాం హృదయాయనమః, ఈశ్వరస్సర్వభూతానాం శిరసేస్వాహా
 బ్రహ్మణోధిపతిః శిఖాయైవషట్ బ్రహ్మణోధిపతిః కవచాయహుం
 బ్రహ్మశివోమే అస్తు నేత్రత్రయాయ వౌషట్, సదాశివోం
 అస్త్రాయఞ్ భూర్భువస్స్వరోమితిదిగ్బంధః ధ్యానమ్. ఈశాన
 స్సర్వవిద్యానామీశ్వరః సర్వభూతానాం బ్రహ్మణోధిపతిర్బ్రహ్మ
 ణోధిపతిర్బ్రహ్మశివోమే అస్తు సదాశివోం అని ధ్యానించి
 ఆకలశమును స్పృశించి, ఈశానస్యప్రాణా ఇహప్రాణాః ఈశా
 నస్యజీవ ఇహస్థితః ఈశానస్యసర్వేంద్రియాణి కాయవాఙ్మన
 శ్చక్షుః శ్రోత్రజిహ్వఃసూక్ష్మాప్రాణా ఇహైవాగత్య సుఖించిరం
 తిష్ఠంతు స్వాహా ఈశానమూర్తయేనమః సాన్నిధ్యంకురుకురు
 స్వాహా, ఆవాహితోభవ స్థాపితోభవ సన్నిహితోభవ, సన్ని
 రుద్ధోభవ, సుముఖోభవ, అవకుంతితోభవ, వరదోభవ అని
 సప్తముద్రలను ప్రదర్శించి షోడశోపచారములతో కలశమును
 పూజించవలెను. తరువాత 108 సారులు శివపంచాక్షరీ (ఓం
 నమశ్శివాయ) మంత్రమును జపింపవలెను.

శ్రీ రేణుకారాధ్యులకు (రేవణసిద్ధ) సంబంధించిన వరణను
 గ్రహించిన ఋత్విజును ఆచమన పాణియాయము లాచరించి
 “పూర్వకలశే సద్యోజాతబ్రహ్మపాణిపతిష్ఠాది కర్మకరిష్యే”
 అని సంకల్పముచెప్పి యీదిగువ మంత్రములతో పాణిపతి
 స్థాదికములొసర్పవలెను. “ఓం అన్యశీ సద్యోజాత బ్రహ్మ
 పాణిపతిష్ఠాపన మంత్రస్య బ్రహ్మఋషిః ఉష్ణిక్ ఛందిః స
 ద్యోజాతమూర్తి దేవతా సద్యోజాతమితి బీజం ప్రవద్యామితి
 శక్తిః భవోద్భవః కీలకం సద్యోజాత పాణిపతిష్ఠార్థజపే విని
 యోగః సద్యోజాతం అంగుష్ఠాభ్యాం నమః ప్రవద్యామి తర్జనీ
 భ్యాం నమః సద్యోజాతాయవై నమః మధ్యమాభ్యాం నమః
 భవేభవే అనామికాభ్యాం నమః నాతిభవే భవస్వమాం కనిష్ఠి
 కాభ్యాం నమః భవోద్భవాయనమః కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం
 నమః సద్యోజాతం హృదయాయనమః ప్రవద్యామి శిరసేస్వా
 హః సద్యోజాతాయవై నమః శిఖాయైవషట్ భవేభవే కవచా
 యహం నాతిభవే భవస్వమాం నేత్రేత్రీయాయ వౌషట్
 భవోద్భవాయనమః అస్త్రీయఘట్ భూర్భువః స్వరోమితి ది
 గ్బంధః ధ్యానం “సద్యోజాతం ప్రవద్యామి సద్యోజాతాయ
 వై నమః భవేభవే నాతిభవే భవస్వమాం భవోద్భవాయన
 మః” అనిధ్యానించి యాకలశమును స్పృశించి “సద్యోజాతస్య
 పాణిఇమాపాణిః సద్యోజాతస్య జీవఇహస్థితం సద్యోజాతస్య
 స ర్వేంద్రియాణి కాయవాఙ్మనశ్చక్షుః శ్రోత్రీజిహ్వఘ్రాణ
 పాణి ఇహైవాగత్య సుఖందిరం తిష్ఠంతు స్వాహా సద్యోజాత

మూర్తయేనమః సాన్నిధ్యం కురుకురుస్వాహా ఆవాహితో
భవ" ఇత్యాదిగా పూర్వము చెప్పినట్లు సప్తముద్రలు పొదర్చించి
కలశమును పోడశోపచారములతో పూజించి 108 సారులు
శివపంచాక్షరీ మంత్రమును జపింపవలెను.

శ్రీదారుకాచార్యులకు (మరులసిద్ధ) సంబంధించిన వరణనుస్వీక
రించిన ఋత్విజుడు ఆచమనప్రాణాయామములాచరించి "దక్షిణ
కలశ్శ్రవామదేవ బ్రహ్మప్రాణప్రతిష్ఠాదికర్మకరిష్యే" అని సంకల్ప
ముచెప్పి యాదిగువమంత్రములతో ప్రాణప్రతిష్ఠాదికములూ సర్ప
వలెను. "ఓం అన్యశ్రీవామదేవ బ్రహ్మప్రాణప్రతిష్ఠాపనమంత్ర
స్య బ్రహ్మఋషిః శక్వరీఛందః వామదేవమూర్తి దేవతా వామ
దేవ ఇతి బీజం రుద్ర ఇతి శక్తిః సర్వభూతదమనాయనమః ఇతి
కీలకం వామదేవ ప్రాణప్రతిష్ఠార్థే జపే వినియోగః వామదేవా
యనమో జ్యేష్ఠాయనమః అంగుష్ఠాభ్యాం నమః శ్రేష్ఠాయనమో
రుద్రాయనమః తర్జనీభ్యాం నమః కాలాయనమః కలవికరణాయ
నమః మధ్యమాభ్యాం నమః బలవికరణాయనమో బలాయన
మః అనామికాభ్యాం నమః బలప్రమథనాయనమః సర్వభూత
దమనాయనమః కనిష్ఠికాభ్యాం నమః మనోన్మననాయనమః
కరతల కరపృష్ఠాభ్యాం నమః వామదేవాయనమో జ్యేష్ఠాయ
నమః హృదయాయనమః శ్రేష్ఠాయనమో రుద్రాయనమః శిర
సేస్వాహా కాలాయనమః కలవికరణాయనమః శిఖాయై నమః
బలవికరణాయనమో బలాయనమః కవచాయ హృం బలప్రమ
థనాయనమః సర్వభూత దమనాయనమః నేత్రత్రయాయ వౌ

షట్ మనోన్మననాయనమః అస్త్రాయఫట్ భూర్భువస్వరో
మితి దిగ్బంధః ధ్యానం॥ వామదేవాయనమో జ్యేష్ఠాయనమః
శ్రీష్ఠాయనమో రుద్రాయనమః కాలాయనమః కలవికరణ
యనమో బలవికరణాయనమో బలాయనమో బలప్రమథ
నాయనమః సర్వభూత దమనాయనమో మనోన్మననాయనమః”
అనిధ్యానించి యాకలశమును స్పృశించి “వామదేవస్యప్రాణ
ఇహప్రాణః వామదేవస్య జీవఇహస్థితః వామదేవస్యసర్వేం
ద్రియాణికాయవాఙ్మనశ్చక్షుః శ్రోత్రజిహ్వఃస్థూణః ప్రాణాఇహై
వాగత్య సుఖించిరం తిష్ఠంతు స్వాహా వామదేవమూర్తయేన
మః సాన్నిధ్యం కురుకురుస్వాహా ఆవాహితోభవ” ఇత్యాదిగా
పై నిచెప్పినట్లు సప్తముద్రలు ప్రదర్శించి కలశమును ఊడశో
పచారములతో పూజించి 108 సారులు శివపంచాక్షరీ మం
త్రమును జపింపవలెను.

శ్రీవక్టోరామారాధ్యులకు సంబంధించిన వరణనుగ్రహిం
చిన ఋత్విజుడు “వశ్చిమకలశే అఘోరబ్రహ్మ ప్రాణప్రతిష్ఠా
దికర్మ కరిష్యే” అనిసంకల్పముచెప్పి యీదిగువ మంత్రము
లతో ప్రాణప్రతిష్ఠాదికము లొనర్పవలెను, “ఓం అస్య
శ్రీమదఘోర మంత్రస్యబ్రహ్మఋషిః త్రిష్టుప్ ఛందః అఘోర
మూర్తిదేవతా అఘోరేశ్వర ఇతిబీజం సర్వేభ్యఃఇతిశక్తిః రుద్ర
రూపేభ్యఃఇతికీలకం అఘోరప్రాణ ప్రతిష్ఠార్థే జపేవినియోగ
అఘోరేశ్వరఃఅంగుస్తాభ్యాంనమఃఅథఘోరేశ్వరతర్జనీభ్యాంనమః
ఘోరఘోరతరేశ్వర మధ్యమాభ్యాంనమః సర్వేభ్యః అనామి

కాభ్యాంనమః సర్వశ ర్వేభ్యఃకనిష్ఠికాభ్యాంనమః నమస్తే అస్తు
 రుద్రయాపేభ్యః కరతల కరపృష్ఠాభ్యాం నమః॥ ఘోరేభ్యః హృద
 యాయనమః అథ ఘోరేభ్యః శిరసేస్వాహా ఘోరఘోర
 తరేభ్యః శిఖాయైవషట్ సర్వేభ్యః కవచానుహుం సర్వశ
 ర్వేభ్యః నేత్రత్రయాయవౌషట్ నమస్తే అస్తు రుద్రయాపేభ్యః
 అస్త్రాయఫట్ ఓంభూర్భువస్స్వరోమితి దిగ్బంధః ధ్యానం॥
 అఘోరోభ్యోఽథ ఘోరేభ్యోఘోర ఘోరతరేభ్యః సర్వేభ్యః
 సర్వసర్వేభ్యో నమస్తే అస్తు రుద్రయాపేభ్యః” అనిధ్యానించి
 కలశమును స్పృశించి అఘోరస్యప్రాణ ఇహప్రాణః అఘోరస్య
 జీవఇహస్థితః అఘోరస్య సర్వేంద్రియాః కాయవాఙ్మనశ్చక్షుః
 శ్రోత్రజిహ్వఘ్రాణప్రాణ ఇహైవాగత్యనుఖం చిరం తిష్ఠంతు
 స్వాహా॥ అఘోరమూర్తయేనమః సాన్నిధ్యం కురుకురుస్వాహా॥
 ఆవాహితోభవ ఇత్యాదిగా పైని చెప్పినట్లు సప్తముద్రలు వ్రద
 ర్శించి షోడశోపచారములతో కలశమునుపూజించి 108 సారులు
 శివపంచాక్షరీ మంత్రమును జపింపవలెను.

శ్రీ పండి తారాధ్యులకు సంబంధించిన వరణను గై కొ
 నిన ఋత్విజుడు ఆచమన ప్రాణాయామము లాచరించి, “ఉ త్తర
 కలశే తత్పురుషబ్రహ్మప్రాణవ్రతిష్ఠాదికర్మకరిష్యే.” అని సంక
 ల్పముచెప్పి యీదిగువ మంత్రములతో ప్రాణవ్రతిష్ఠాదిక
 ములొసర్పవలెను. “ఓంఅస్య శ్రీతత్పురుషప్రాణ వ్రతిష్ఠావన
 మంత్రస్య బ్రహ్మఋషిః గాయత్రీఛందః తత్పురుష ప్రాణవ్రతి
 స్థార్థే జపేవినియోగః॥ తత్పురుషాయ అంగుష్ఠాభ్యాంనమః

విద్మహే తర్జుభ్యాంనమః మహాదేవాయ మధ్యమాభ్యాంనమః
 ధీమహి అనామికాభ్యాంనమః తన్నోరుద్రః కనిష్ఠికాభ్యాంనమః
 ప్రచోదయాత్ కరతల కరపృష్ఠాభ్యాంనమః తత్పురుషాయ
 హృగయాయనమః విద్మహే శిరసేస్వాహా మహాదేవాయ శిఖా
 యైవషట్. ధీమహి కనచాయహుం తన్నోరుద్రః నేత్రత్రయా
 యవౌషట్. ప్రచోదయాత్ అస్త్రాయఫట్. భూర్భువస్స్వరో
 మితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానం॥ తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదే
 వాయ ధీమహి తన్నోరుద్రః ప్రచోదయాత్॥ అని ధ్యానించి
 కలశమునుస్పృశించి, తత్పురుషస్యస్రాణాఽహస్రాణాః తత్పురుషస్య
 జీవఞ్చాస్థితః తత్పురుషస్యనర్వేంద్రియాణి కాయవాఙ్మనశ్చక్షుః
 శ్రోత్రజిహ్వప్రూణస్రాణా ఇహైవాగత్యనుఖించిరం తిష్ఠంతు స్వా
 హా తత్పురుషమూర్తయేనమః సాన్నిధ్యం కురుకురుస్వాహా
 ఆవాహితోభవ ఇత్యాదిగాపై ని చెప్పినట్లు సప్తముద్రలు
 ప్రదర్శించి షోడశోపచారములతో కలశముపూజించి 108 సా
 రులు శివవంచాక్షరీ మంత్రమును జపింపవలెను.

(2) ఫాలఫలక ధారణము (బాసికములుకట్టుట)

ఆతరువాత పురోహితుడు

కుభకే శిరఆరోహణోభయంతి ముఖంమమముఖగంహి మమ
 శోభయా భూయాగంసం చ భగంకురు.

అను మంత్రమును వధూవరులచే పఠింపజేయుచు మంగళ
 వాద్యములు మ్రోయుచుండ మాహేశ్వర సమక్షమందు వధూ
 వరుల లలాటభాగములందు పుష్పములతో గూర్చిన బాసిక

ములను కట్టవలెను. అనంతరము వరుడు గురుజనములకు నమస్కరించి వాహనాచూఢుడయి మంగళవాద్యములతో వధువు గృహమున కేగి పూర్ణకుంభములతోను హారతులతోడను, సువాసినీజనములు ద్వారము వద్ద తనకు స్వాగతమొసంగ వాచిహారతులను గొనిలోని కరుదెంచి వివాహమంటపముయొక్క యుత్తర భాగమందు దర్భలువలచిన భద్రపీఠముపయి తూర్పు ముఖముగా కూర్చుండవలెను.

(3) మధువర్కము.

అనంతరము కన్యాదాత పత్నీనహితుడయి పాద్యపాత్ర, అర్ఘ్యపాత్ర, ఆచమనపాత్ర, శుద్ధాచమనపాత్ర, అను పాత్రలుచాలుగును పాలు, పెరుగు, నెయ్యి, తేనెతోగూడిన మధువర్కముగల పాత్ర యొకటియు దగ్గఱనుంచుకొని, ఆననమున కయి ఇరువదియైదు దర్భలుకూడ తెచ్చి “కన్యాదానాంగభూతమధువర్కంకరిష్యే” అని సంకల్పము చెప్పి, “విష్టరః ప్రతి గృహ్యతాం” అని చెప్పుచు దర్భ లిరువదియైదింటిని వరుని హస్తమందుంచవలెను. వరుడు “ప్రతి గృహ్యమి”, అనిచెప్పి ఆదర్భలను గ్రహించి వాని తుదలు ఉత్తరదిశకు ఉండునట్లుగా కాలితోతట్టి ఆననముగా వలచి వాని మీదకూర్చుండవలెను. అంత కన్యతండ్రి “పాద్యం ప్రతిగృహ్యతాం” అనిచెప్పుచు పాద్యపాత్రనువరునకీయవలెను. “ప్రతిగృహ్యమి” అని చెప్పి వరుడది తీసికొని క్రిందనుంచవలెను. అంతట కన్య తండ్రి యందలిజలముతో వరుని పాదములను కడుగవలెను. ఆతరువాత వరుడాచమన మొనర్పవలెను. అనంత

రము “అర్ఘ్యం ప్రతిగృహ్యతాం”, అని చెప్పుచు అర్ఘ్యపాత్రను వరున కొనంగవలెను. “ప్రతిగృహ్యమి.” అని చెప్పి వరుడది తీసి కొని క్రిందనుంచవలెను. తరువాత కస్యతండి “ఆచమనీయం ప్రతిగృహ్యతాం అని చెప్పుచు ఆచమనపాత్రను వరున కీయవలెను. “ప్రతిగృహ్యమి” అని చెప్పి దానిని గయికొని అందు లోకొంచెము తీసికొని తన యిష్ట లింగమున కర్పించి “అమృతోపస్తరణమసి” అను మంత్రముతో పాన మొనర్చి యాచమనము చేయవలెను. పిమ్మట కన్యాదాత “మధువర్కః ప్రతిగృహ్యతాం” అని చెప్పుచు మధువర్క పాత్రను వరున కీయవలెను. అంతట వరుడు

“దేవస్య త్వా నవితుః ప్రసవేః శ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాం”

అనుమంత్రముతో “ప్రతిగృహ్యమి” అని చెప్పి రెండు చేతులతోడను దానిని గ్రహించి యిష్టలింగమునకు నమర్పించి.

“మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధవః మాధ్వీర్న సంతోషదీః మధునక్తముతోషసోమధుమత్పార్థివంరజఃమధుద్యౌరస్తు నః పితా” ।

అను మంత్ర ముచ్చరించుచు, ఆమధువర్కము పయి దృష్టినుంచి యా పాత్రను ఎడమచేతియం దుంచుకొని, కుడిచేతి బొట్టనవ్రేలిని, అనామికను (నాల్గవవ్రేలిని) ఆ పాత్రయం దుంచి, ప్రదక్షిణముగా మూడుసార్లు తిరిగి, ఆ రెండు వ్రేళ్ళకు వచ్చినంత మధువర్కమును “వనవస్త్యాగా యత్రేణ ఛండసాభక్ష

యంతు" అని చెప్పుచు తూర్పుదిక్కునకు "రద్రాస్త్యైత్తైష్ట
 భేన ఛందసాభక్షయంతు" అని చెప్పుచు దక్షిణదిశకు "ఆది
 త్యాస్త్యాజాగతేన ఛందసాభక్షయంతు" అని చెప్పుచు ఐడ
 మటిదిశకు "విశ్వేత్వాదేవా అనుష్టుభేన ఛందసాభక్షయంతు"
 అని చెప్పుచు ఉత్తరదిశకును చల్లి "భూతేభ్యస్త్యా...భక్షయం
 తు" అను మంత్రముతో పాత్రముధ్యమునుండి కొంచెము
 మధుపర్కమును దీసికొని మూడుసారులు మీదికి చల్లి, అంత
 ట భూమిమీద ఆపాత్రనుంచి మరల స్వల్పముగా అందలి
 మధుపర్కమును గ్రహించి ప్రాశనమొనర్చి యాచమనము
 గావించి మిగిలిన మధుపర్కమును ఉత్తరభాగమందు జలము
 లో వేసి, కన్యాదాత పూర్వమొనంగిన ఆచమన పాత్రయం
 దలి జలమును కొంత "అమృతాపిధానమసి" అని చెప్పి పాన
 మొనర్చి సామాన్య (మామూలు) జలముతో ఆచమన
 మొనర్చి, ఆచమనపాత్రయందలి మిగిలిన జలభాగమును
 "సత్యం యశశ్రీహి మయిశ్రీ శయతాం" అను మంత్రముచ్చ
 రించుచు పాన మొనర్చి సామాన్యజలముతో మరల నాచమన
 మొనర్పవలెను. పిమ్మట కన్యాదాత గంధపుష్పాక్షతాదుల
 తోను వస్త్రాభరణములతోను వరుని పూజించి యతనివైపు
 వచ్చిన బంధువులను దక్షిణతాంబూలాదులతో నత్కరింప
 వలెకు.

3. గౌ రీ పూ జ.

అనంతరము వధువు స్నానముచేసి, వస్త్రాభరణములు
 దాల్చి గృహాంతర్భాగమున నొక శుద్ధప్రదేశమున నాలుగు

మూరల చారము చుట్టిన యొక సానవయి పనుపుతో చేసిన
గారీదేవిని నిలిపి షోడశోపచారములతోపూజించి

“కాత్యాయని నమస్తుభ్యం శంకరప్రియభామిని

వినాహభాగ్య మారోగ్యం పుత్రీలాభం చదేహిమే”

అనిప్రార్థించి యామె తనకు సౌభాగ్యాదికములను ప్రసాదించు
గావుత మని వేడికొనుచు అచ్చటనే కూర్చుండవలెను.

4. స భా పూ జ

తరువాత కన్యాదాత

“నమోవః కిరికేభ్యో దేవానాగ్ం హృదయేభ్యః నమోగణేభ్యో
గణపతి భ్యశ్చవోనమః”

అను మంత్ర ముచ్చరించుచు సభయందలి మాహేశ్వరజన
ముల స్తుతించి వారిని దక్షిణతాంబూలాదికములతో సత్క
రింపవలెను. అంతట వారు,

“సోమోవా ఏతన్య రాజ్యమాదత్తేయో రాజా సకా రాజ్యోవా
సోమేనయజతేదేవసువామేతాని హవీగ్ంషిధవంతిఏతావంతో
వైదేవానాగ్ం నవాః । తఏవాస్తైనవాన్ ప్రయచ్ఛంతితపనం
పునః నువంతేరాజ్యాయ । దేవసూ రాజా భవతి”

అను మంత్ర ముచ్చరించుచు వరుని శిరముపైని అక్షతలు
చల్లవలెను.

5. జ ల శు ధ్ధి

అంత పురోహితుడు వరుని కుడివ్రక్కను ఉత్తరముఖ
ముగా కూర్చుండి తూర్పుదిక్కునకు గాని ఉత్తరదిశకుగాని

తుదలుండునట్లుగా మధ్యప్రదేశమున దర్భలను పఱచి వాని పయి పుణ్యోదకముచే నింపిన యొక కలశమునుంచి దర్భలు, బిల్వవత్రిములు, సువర్ణము, అందుంచి దాని ముఖమును పల్లవములతో మూసి గంధపుష్పాదులతో పూజించి,

“అపోహిష్ఠామయోభువస్తాన ఊర్వేదధాతన మహేరణాయ చక్షనే । యో వశ్శివతమో రసస్తస్యభాజయతేహనః । ఉశ తీరివమాతరః తస్మాదరంగమామవోయస్య క్షయాయ జిన్వథ । అపో జనయథా చ నః”

అను మంత్రముతో కలశోదకమును అభిమంత్రించవలెను.

6. క న్యా దా న ము

అంత పురోహితుడు వివాహమంటపమున తూర్పుదిశ ను, పడమటి దిశను రెండు బియ్యపురాసులు పోయించి వాని మధ్యగా శుభసూచకములగు కుంకుమాదికములతో నలంకరించిన తెరయొకటి కొంగులు త్తరదిశవై పుకు ఉండునట్లుగా మాహేశ్వరులచేత పట్టించవలెను. తరువాత జ్యోతిష్కులేర్పఱచిన సుముహూర్తసమయమునకు సరిగా తూర్పుదిక్కునందలి బియ్యపురాశిమీద వరుని పశ్చిమముఖముగాను, పడమటి దిక్కునందలి బియ్యపురాశిమీద వధువును తూర్పుముఖముగాను ఒకరికొకరు కనబడకుండ మొగములు వంగునట్లు నిలువబెట్టి యిష్టదేవతాధ్యాన మొనరింపుడని హెచ్చరించి వారిరువుర దోసిఁగులందు జీలకఱ్ఱ, బెల్లము ఉంచి పురోహితుడు, మాహేశ్వరులు, తాము శ్రీజగద్గురు పంచాచార్యులను స్మరించి

“తదేవలగ్నం నుదినం తదేవతారాబలం చంద్రబలంతదేవ,
విద్యాబలం దైవబలంతదేవ, గారీపతే తేంఘ్రియుగంస్తరామి”
అను మంత్రముచ్చరించుచు వధువుచేత వరుని శిరముమీదను
వరునిచేత వధువు శిరముమీదను వారి దోసిభులందలి బెల్లము
జీలకఱ్ఱలను పెట్టించవలెను. అనంతరము ఉత్తరమువైపుకు
తెరను లాగికొని,

“అఘ్రాతృష్ణీం వరుణాపతిష్ణీం బృహస్పతే । ఇంద్రా
పుత్రీష్ణీం లక్ష్మ్యంతామనైవసవితుస్సువ”.

అను మంత్రముచ్చరించుచు కన్య ముఖమును పైకెత్తించి
వరునకు చూపవలెను. అట్లే

“అఘోరచక్షరపతిష్ఠేద్ధి శివా పశుభ్యస్సుమనాస్సువర్చాఃపీర
సూర్దేవకామాస్సోన్యాశన్నోభవ ద్వివదే శం చతుష్పదే”

అను మంత్రముచ్చరించుచు కన్యకు వరుని మొగ
మును చూపించవలెను అనంతరము,

“అన్యక్షరా ఋజవస్సంతు పంథా యేభిస్సఖాయోయంతి నోవరే
యం సమర్థమా నం భగో నో నినీయాత్సంజాన్పత్యం
సుయమమస్తు దేవాః”

అనుమంత్రముచ్చరించుచు వరునితూర్పుముఖముగాను వధు
వునుపడమరముఖముగాను కూర్చుండబెట్టవలెను. అప్పుడువరుడు
“ఓంభూః ప్రచోదయాత్” అని యుచ్చరించుచుదర్భ మొనతో
వధువుయొక్క కనుబొమ్మల మధ్యప్రదేశమును స్పృశించ
వలెను. ఆ తరువాత కన్యతండ్రి భార్యానమేతముగ వధూ

వరుల దక్షిణభాగమున ఉత్తరముఖముగ గూర్చుండి ప్రాణ
యామ మొనర్చి మహానంకల్పపూర్వకముగ దేశకాలముల
గీర్ణించి,

“మమాస్మత్కులీనానాం శివప్రసాదరూప నిరతిశయా
సందావాప్త్యర్థం, కన్యాదాన కల్పోక్తఫలావాప్తయే అనేన
వరేణ అస్యాం కన్యాయాం ఉత్పాదయిష్యమాణ సంతత్యా
ద్వాదశపూర్వార్వా ద్వాదశపర్వా, పురుషాంశ్చపవిత్రీకర్తుం
ఆత్మనశ్చ శ్రీ సాంబసదాశివవ్రీతయే బ్రాహ్మవివాహవిధినా
మహాప్రసంగగణమధ్యే షోడశమహాదానాంతర్భూత కన్యాదాన
మహాంకరిష్యే” అని సంకల్పము చెప్పి, భార్యాసమేతముగ
లేచి ఉత్తరముఖముగా నిలిచి కన్యచేయి పట్టుకొని,

“కన్యాంకనకసంపన్నం కనకాభరణై ర్యుతాం దాస్యామి శంభ
వే తుభ్యం శివలోకజిగీషయా । విశ్వంభరాః సర్వభూతాస్సా
ఙ్గిణ్యస్సర్వదేవతాః । ఇమాం కన్యాం ప్రదాస్యామి శంఖోః
ప్రీతికరాయచ.”

అని పఠించుచు, ఒక క్రొత్త కంచుపాత్రయందు
వరుని దోసిలి నుంచి, అందుపై కన్యయొక్క దోసిలి నిడి
ఆమె దోసిలియందొక కొబ్బరికాయనుంచి,

“కన్యాతారయతు పుణ్యంవర్ధతాం । శివావససంతు ।
సామనస్యమస్తు, అక్షతం చాగ్నిష్టం చాస్తు । దీర్ఘమాయుః
శ్రేయశ్శాంతిః పుష్టిస్తుష్టిశ్చాస్తు, యత్పాపం తత్ప్రతిహత
మస్తు । పుణ్యాహం భవంతో బ్రువంతు । యచ్ఛ్రేయస్తదస్తు,”

“తస్మిన్ సువర్ణోమధుకృత్కులాయై భజన్నాస్తేమధుదేవతాభ్యః
తస్యాస్సలేహరయస్సప్తతీరేన్వధాండుహానమమృతస్యధారాం”

అని పఠించి, “() గోత్రోత్పన్నాయ ()

పుత్రాయ () నామ్నేవరాయ () గోత్రోత్ప
న్నాం () పుత్రీం () నామ్నిం కన్యాం సంతా
నాభివృద్ధ్యర్థం తుభ్యమహంసంప్రదదేశ్చియైకన్యాంప్రతిగృహ్లామి
భవాన్” అనిచెప్పి యభిమంత్రించిన కలశోదకమును చల్లవ
లెను. ఇట్లేతిరిగి దెండుసారులుచెప్పి యీశ్వరప్రీతియగుగాక
యని సువర్ణముతోగూడిన మారేడుపత్రితో జలమును చల్ల
వలెను. వరుడు “ఓంస్వస్తి” అనిచెప్పి కన్య దక్షిణభుజమును
ముట్టుకొని “ధర్మప్రజాసిద్ధ్యర్థం ఇమాంకన్యాం ప్రతిగృహ్లామి”
అనిచెప్పవలెను. అంతట కన్యతండ్రి “గౌరీంకన్యామిమాంశై
వీం యథాశక్తివిభూషితాం గోత్రాయ శర్మణేతుభ్యం దత్తాం
శైవ సమాశ్రయ । కన్యేమమాగ్రతోభూయాః కన్యేమే
దేహపార్శ్వయోః । కన్యేమే పృష్ఠతో భూయాస్తద్దానా
న్మోక్షమాప్నుయాం మమపంశే కులేజాతా పాలితావత్సరాష్ట
కం । తుభ్యంసైవమయాదత్తాపుత్తృపౌత్రపృవర్ధినీ”

“ధర్మేచ అర్థేచ కామేచ నాతిచరితన్యాత్వయ్యేయం” అని
వరునితోచెప్పవలెను. వరుడు ‘నాతిచరామి’ అని పలుకవలెను.
అంతట కన్యతండ్రి శక్త్యనుసారముగ వరదక్షిణను వరునిహస్త
మందు జలధారాపూర్వకముగ విడువవలెను. “ఓంస్వస్తి”
అని చెప్పుచు వరుడు దానిని గ్రహింపవలెను. ఈసమయమున

పిమ్మట వరుడు తనశిరముపయినన్న పుష్పమొకటి తీసికొని పాలు, నెయ్యి, కలిపినట్టి పయినిచెప్పిన ద్రవములో అద్దినానితో కన్య యొక్క కనుబొమల మధ్యప్రదేశమున తిలకముగానుంచవలెను. అంత వధువుకూడ నట్లే తనశిరము పయినన్న పుష్పమొకటి తీసికొని యాద్రవములో అద్దె వరునికనుబొమల మధ్యప్రదేశమున తిలకముగా నుంచవలెను. తరువాత వధువు వరునికంతమందును, వరుడు వధువు కంతమందును పూలదండలు వేసికొనవలెను. ఆనమయమున మాహేశ్వరులు ఈ గ్రంథముచివరనున్న మంగళపంచక మంగళాష్టక శ్లోకములను పఠింపవలెను.

6. మాంగల్యధారణము

అనంతరము వధూవరులు తూర్పుముఖముగా భద్రా పీఠికలపయి గూర్చుండి మాంగళ్యాధిదేవతయైన సర్వమంగళా (కారి) దేవిని, బియ్యముతోనింపిన పాత్రపయినుంచిన మంగళ సూత్రములను పూజించి,

“సర్వమంగళమాంగళ్యే శివే సర్వార్థసాధకే

శరణ్యే త్వంఙీ దేవి నారాయణి నమోస్తుతే”

అనిప్రార్థించి యామంగళసూత్రములను మాహేశ్వర దంపతుల హస్తములతో స్పృశింపజేయవలెను. అంతట వరుడు మంగళవాద్యములు మ్రోయుచుండగా ఆ మంగళసూత్రములను గైకొని,

“మాంగల్యతంతునానన మమ జీవనహేతునా

కంఠే బధ్నామి సుభగే త్వం జీవ శరదాంశతమ్”

అని పఠించుచు వధువుమెడయందు దానిని కట్టవలెను. అనంతరము పురోహితుడు పది పనువుగొమ్ములు, చోకచెక్కలు

ఒక సాత్రీయఁడుంచి వధూవరులచే విఘ్నేశ్వరపూజచేయించి, మాహేశ్వర బ్రాహ్మణులకు దక్షిణలిప్పించవలెను. పిమ్మట పురోహితుడు

“ప్రాణానాంగ్రింధిరసిరుదో మా విశాంతకస్తేనాన్నేనాప్యాయస్వ అంగుష్ఠమాత్రః పురుషోఽంగుష్ఠంచనమాశ్రితః”

అను మంత్రముచ్చరించుచు వధూవరులు ధరించిన యుత్తరీయముల కొంగులందు అయిదు పోకచెక్కలు అయిదు పసుపుకొమ్ములుకట్టి ముడివేయవలెను. ఈ ముడులను వధూవరులు వివాహవ్రతము పూర్తియగువఱకు విప్పగూడదు. మరల పురోహితుడీ ముడులు రెండింటినికలిపి ముడివేయవలెను అప్పుడెల్లరు గ్రంథముచివరనున్న మంగళపంచక మంగళాష్టకములందలి శ్లోకముల పఠించుచు వధూవరుల శిరములపయిని అక్షతలు చల్లవలెను.

7. పాణిగ్రహణము

అనంతరము వరుడు తనకుడిచేతితో వధువు పాణిగ్రహణమొనర్చి “ప్రతిగృహీతాయామస్యాం భార్యత్వసిద్ధయే ఉమామహేశ్వర పూజాంకరిష్యే” అని సంకల్పముచెప్పి, ఉమామహేశ్వర కలశమునుస్థాపించి,

“వ్యోమవ్యోమాయ విద్మహే

సూక్ష్మసూక్ష్మయదీమహి తన్నశ్శివః ప్రచోదయాత్”

అనుమంత్రముతో ఉమామహేశ్వరుల నాహ్వానించి యాకలశమును భోడశోపచారములతో పూజించవలెను. పిదప శుభవీరముపయి తూర్పుముఖముగా కూర్చుండిన వధువు ముందర వరుడు పడుమరముఖముగా నిలిచి, పైకిబాగుగా సాచి యున్న వధువుకుడిచేతిని తన కుడిచేతితో గ్రహించి,

“గృష్టామి తే సౌభగత్వాయ హస్తం మయా పత్యాజరదష్టిర్యథానః । భర్గోఆర్యమా నవితా పురంధిర్మహ్యం త్వాః దుర్హరృతపత్యాయ దేవాః॥

అను మంత్ర ముచ్చరించుచు ఆమెను పైకి లేవనెత్తవలెను. పిమ్మట ఇరువురు చేతులు కడిగికొని ఉమామహేశ్వరులకు పుష్పాంజలి యొసంగవలెను. ఆ పిమ్మట వధువు తానంతకుముందు పూజించిన గౌరీదేవిని మరల ఘోషశోపచారములతో పూజించి ముత్తైదువులకు శశువుకుంకుమలు దక్షిణలు ఇవ్వవలెను. తరువాత ఎఘావరులు విధ్యుక్తముగా హోమము గావింపవలెను.

8. సప్తపది

పిమ్మట మంటపముయొక్క ఉత్తరభాగమందు పడమటి దెసనుండి తూర్పుదిక్కుగా ఏడు బియ్యపురాసులు పోసి వరుడు తన కుడిచేతితో నధువు కుడిపాదమును పట్టుకొని యీ కింది మంత్రము లుచ్చరించుచు ఆయా రాసులవయిని ఆమె కుడిపాదము నుంచవలెను.

- 1 వ రాశి:—ఇషఏకపదీ భవ సా మామనువత్రా భవ పుత్రాః
విందావహై విహూంస్తే సంతుజరదష్టయః
- 2 వ రాశి:—ఊర్జేద్విపదీ
- 3 వ రాశి:—రాయస్పోషాయత్రిపదీ
- 4 వ రాశి:—మాయోభవాయ చతుష్పదీ
- 5 వ రాశి:—వృజాభ్యః పంచపదీ
- 6 వ రాశి:—ఋతుభ్యః షట్పదీ
- 7 వ రాశి:—సఖాసప్తపదీ

తరువాత వారిరువురు పీటలవయిని గూర్చుండవలెను.

9. పంచకలశ తీర్థాభిషేకము

అనంతరము పురోహితుడు పంచకలశములం దభిషేకము
త్రించిన యా పరమపవిత్రతీర్థమును దీసికొని,

“అపో హి స్థా మయోభువస్తాన ఊర్జేదధాతసమహేరణా
య చక్షనేయో వః శివతమో రసస్తస్య ఛాజయతేహ నః। ఉశతీరివ
మాతరః । తస్మా అరంగమామ వో యస్య క్షయాయ జిన్వత ।
అపో జనయథా చ నః”

అను మంత్రముతో వధూవరుల శిరములపయి ప్రోక్షించ
వలెను.

10. ఫలప్రదానము

పిమ్మట వరుడు నారి కేళిఫలములను, కదళీఫలములను దక్షిణ
లుగా నొసంగదగు. ద్రవ్యమును పూజించి వధువుచేత వానిమీద
జలముచల్లించి, “ఫలం మనోరథఫలం ప్రదదాతి నచా నృణాం।
పుత్రప్రాతాభివృద్ధ్యర్థమతశ్చాంతిం ప్రయచ్ఛమే” అని పఠించి
మాహేశ్వరులందఱకు దక్షిణసహితముగా ఫలప్రదానము
చేయవలెను. ముత్తైదువలు ఆచారపద్ధతి ననుసరించి వధూవరు
లకు హారతి యిచ్చినతరువాత వారిరువురు పూజాగృహము
లోని కేగి సీతముపయి గూర్చుండి యొక కంచుగిన్నెయందు
పాలు నెయ్యి కలిపి ధూపదీపాదికములతో పూజించి,

“భర్తా నౌ భియమాణోబిభర్తి । ఏకోదేవో బహుధాని
విష్టః । ప్రతిష్ఠేష్ఠోదేవతానాం మామానంతాస్తం” అను మంత్ర
ముచ్చరించుచు ఆపాలు నెయ్యి తమ హస్తములతో స్పృశింప

వలెను. పిమ్మట వారు విద్యుక్తముగా గురువునకు పాదపూజ
కావించి యీతని పాదోదకము గ్రహించి భక్తమాహేశ్వరుల
నానందపరిచవలెను.

11. నాకబలి

వివాహము నాల్గవదినము రాత్రి పురోహితుడు
ముగ్గుతో ఒకనరోవరాకృతి (ఆకారము) రచించి దానినడుమ
అష్టదశపద్మము లిఖించి, దానిచుట్టును గోడపెట్టినట్లు బియ్య
మును గీటుగాపోసి, ఆకమలదళములందు అయిదురంగుల
రంగవల్లులతో హంస, చిలుక మున్నగునవి చిత్రించి, నరోవర
దక్షిణభాగమందు బియ్యముతో నొకటి ఉత్తరభాగమందు
ఉప్పుతో మఱొకటి రెండు ఏనుగు ఆకృతు లొకదానికొకటి
యెదురుగా వానికాళ్లు తూర్పుదిక్కుకేసియుండునట్లు రచించి,
నరోవరమధ్యభాగమందు పుష్పమాలికతో అలంకరించిన
యొకచిన్న యాయుధము నుంచి దానిపయిని సుగంధజలముతో
నిండిన రెండుకుండలను నిలిపి వానిని గూడ పూలదండలతో
నలంకరించి, నరోవరము ఉత్తరభాగమందొక తాతిపయిని
జీలకఱ్ఱ, బెల్లమునుంచి నరోవరముచుట్టు చాలదీపములు పెట్ట
వలెను. అంత వరుడు 'నరోవరము పశ్చిమభాగమున పత్ని
సహితుడై పీఠములపయి గూర్చుండి, ప్రాణాయామమొనర్చి,
దేశకాలముల గీర్తించి,

“అస్యాంశుభతిథౌమమ వధ్వాశ్రిత విశ్వావసుసంజ్ఞక
గంధర్వనిరసనార్థ మావయోః స్వస్త్వభివృద్ధిద్వారా శ్రీవర

మేష్వరప్రీత్యర్థం నాకబల్యుత్సవం కరిష్యే” అని సంకల్పముచెప్పి

“అప్పురస్సుయో గంధో గంధర్వేషుచయద్యతః | దై వోయో
మానుషోగంధః స మా గంధః సురభిర్జుషతాం”

అను మంత్రముతో ఆ రెండుకుండలలోని జలమునందు
పసుపుపొడి చల్లి కలయగలిపి ఉత్తరమువయిపు కుంభమునందు
దాక్షాయణీ దేవిని

“దాక్షాయణీం మహా దేవీం సర్వసంపత్ప్రదాయినీం
వరపాశాంకుశయుతాం తథాచాభయశాలినీం దేవాసురైరపి
సదా వంద్యమానవదాంబుజాం అణిమాదిగుణోపేతా మృష్టే
శ్వర్వప్రదాయినీం”

అని యాహన్వించి యాకుంభమును షోడశోపచార
ములతో పూజించి,

“ఘృకాం తాం మహాదేవీం సర్వదేవైః ప్రపూజితాం |
అతస్త్యాంపూజయిష్యామి సర్వసంపత్ప్రదా భవ” అని యాయు
ధమును స్తుతించి పూజించవలెను. పిమ్మట వరుడు ఏనుగులు
రెంటిని ధూపదీపాదికములతో పూజించి నానావిధభక్త్యు
భోజ్యములు సమర్పించి, భార్యాసహితముగ ముమ్మాలు
ప్రదక్షిణమొనర్చి “అముం మమహస్తిసం దాస్యామిగృహాణ”
అని యామేతో పలుకవలెను. ఆమెకూడ నిట్లే మూడుమాలు
లా నాక్యమును వరునితో పలుకవలెను. అటుతరువాత కన్య తల్లి
యొక కంచుగిన్నెనిండ అన్నము పెట్టి దానిపై మఱొకగిన్నె
మూతవేసి దానినొక ముత్తయిదువ నెత్తిమీదపెట్టి దానిపై

నొకదీపముకూడ నుంచి, మొదటపూజించిన యాఖిడ్గమును మఱొకపురుషునిచేత ఆయన్నపుగిన్నెపయి బెట్టించి మంట పముయొక్క పశ్చిమద్వారమునుండి మంగళవాద్యములతో సరోవరమునబ్రవేశించి ముత్తైదువ నెత్తిమీదనున్న యన్నపు గిన్నెను క్రిందకుదింపి తనముందుంచికొని యందులోనియన్నము కొంత కుంభముపయి చల్లి మరల మఱికొంతయన్నము తీసి కొని నాల్గుమూలలకు చల్లవలెను. పిమ్మట వధూవరు లిరువురు నొకరికొకరు తమయేనుగుల నిచ్చివేసినట్లు చెప్పుచు పీటల పయిని గూర్చుండవలెను. అంతట పురోహితుడు ఆశీర్వాద మంత్రములు పఠింపుచు కుంభమందలి జలమును వధూవరుల శిరములపయిని గఱికపోచలతో చల్లవలెను. అటుతరువాత పూర్వముపూజించిన యంకురార్పణపాత్రలను మరలపూజించి “గచ్చగచ్చసరశ్రేష్ఠ స్వస్థానం పరమేశ్వర యత్రబ్రహ్మాదయో దేవాస్తత్ర గచ్చమహేశ్వర” అనుమంత్రముతో ఉద్వాసన మొనర్చి యాపాత్రలను నదిలోగాని చెఱువులోగాని కలిపి వేయవలెను. ఆపిమ్మట వధూవరుల హస్తములకు కట్టిన కంకణములు రెండింటిని పూజించి మంగళవాద్యములు మ్రోయు చుండ వానిని విప్పివేయవలెను. అంతట పుణ్యాంగనలు పాటలు పాడి వధూవరులకు మంగళహారతు లివ్వవలెను.

12. వరగృహప్రవేశము

అనంతరము వరుడు తనశక్తికొలది మాహేశ్వరులకు దానములొనంగి, తనమామ యరణముగానొనంగిన దానదాసీ

జనపర్యంకికాదికములను గ్రహించి తనబంధుజనములతో గూడి కొని శుభముహూర్తమున మంగళవాద్యములతో భార్యా సమేతముగ తనస్వగృహమునకేగి, అచ్చట విధ్యుక్తముగ పుణ్యాహవాచనాదిక కృత్యములెల్ల నాచరించి పూర్వోక్తరీతిగా ఫలపూజ గావించి ఫలప్రదానములొనంగవలెను. ముత్తైదువలు యథాప్రకారముగా దంపతులిగుపురకు మంగళహారతు లివ్వ వలెను.

నివాహవిధి సంపూర్ణము—ఓంతత్పత్.

ఆశీర్వాద మంత్రములు.

1. యోవై తాం బ్రహ్మణో వేద | అమృతే నావృతాంపురీం |
తస్మై బ్రహ్మచ బ్రహ్మచ ఆయుః కీర్తింప్రజాందదుః |
2. సప్తప్రాణాః ప్రభవంతి తస్మాత్సప్తాచ్ఛిషస్సమిధస్సప్తజిహ్వః |
సప్తథమేలోకాయేషుచరంతి ప్రాణాగుహశయో నిహితా
స్సప్తసప్త అతస్సముదాగ్రిరయశ్చ సర్వేఽస్మాత్స్యందంతే
సింధవస్సర్వరూపాః | అతశ్చచిత్వాఽషధయో రసాశ్చ
యేనైషభూత స్త్విష్ణంతరాత్మా ||
3. ఆభిర్గీర్భిర్యదతోన ఊనమాప్యాయయ హరి వో వర్ధమానః
యదా స్తోత్రభ్యో మహి గోత్రా రుజాసిభూయిష్ఠభాజోఅథ తే
స్యామ | బ్రహ్మ ప్రావాదిష్మ తన్నో మా హవీతే
4. హిరణ్యరూపస్స హిరణ్యసందృగపాన్నపాతేనదు హిరణ్య
వర్ణః | హిరణ్యయాత్పరియోనేర్నిషద్యా హిరణ్యదా ద
దత్యన్నమస్మై ||

5. భద్రం కర్ణశ్శ్రుణుమామ దేవాః భద్రం పశ్యేమాక్ష
భిర్యజతాః । స్థిరేభిరంగైస్తుష్టువాంసస్తనూభిః । వ్యశేమ
దేవహితం యదాయుః ॥

మంగళశ్లోకపంచకము

1. సద్యోజాతముఖాదవాప్య జననంయుఃకుల్య పాకీపురే ।
సోమేశాభిధలింగతః సమభవన్మాహాత్యముచ్చైర్వహన్ ।
పీఠం శ్రీకదలీపురేవ్యరచయత్సంభోధ్య కుంభోద్భవం ।
స శ్రీరేవణసిద్ధదేశికవరః కుర్యాత్సదామంగళమ్॥
2. శ్రీమచ్ఛంకరవామదేవవదనాదాపాద్య దివ్యాంజనిం ।
శ్రీసిద్ధేశ్వరలింగతః సముదయన్ భూలోకముద్ధారయన్ ।
పీఠంచోజ్జయనీపురే విరచయ్యో లోకవంద్యోబభౌ ।
శ్రీమన్మరులార్యదేశికవరః కుర్యాత్సదామంగళమ్॥
3. శర్వాఘోరముఖారవిందజనితః సప్తస్వి నూన్యోగురు ।
ర్దక్షారామసుభీమనాథముఖతః సంభూయశీతాచలే ।
శ్రీసింహాసనమారచయ్య వనతిం చక్రేచ తత్రైవయః ।
ఏకోరామగురుః స పూర్ణకరుణః కుర్యాత్సదామంగళమ్॥
4. శ్రీమత్తత్పురుషాసనాజ్జనితో దేవైస్సదాపూజితః
శ్రీశైలస్థితమల్లికార్జునమహాలింగాంగతః సంభవన్
సంస్థాప్యోత్తమవీరశైవనమయం యో నై రరక్ష క్షితిం ।
స శ్రీపండితనామదేశికవరః కుర్యాత్సదామంగళమ్॥
5. ఈశానాసనసంభవః క్షితితలే విశ్వేశలింగోద్భవః ।
కాశ్యాంమోక్షఫలైకసాధనవిధౌ సింహాసనాధిష్ఠితః ।
శ్శుత్యుక్తశ్శుతవీరశైవనమయం సంస్థాపయామాస యో ।
విశ్వారాధ్యగురూత్తమఃసకృపయా కుర్యాత్సదామంగళమ్॥

మంగళాష్టకము

1. కళ్యాణైకనిధానభూత మితి యత్కాలాగ్నిరుద్రాదిభిః ।
 ప్రభాత్యోపనిషద్భి రధ్యచసితం విధ్వస్తపాపవృజమ్ ।
 భస్మేతి స్మృతిమాత్రతోభువిస్మణాం మానీంద్రభోగప్రదం ।
 రుద్రాణీరమణస్రియం తదమితం కుర్యాత్సదామంగళమ్॥
2. లోకే శ్రీ శిశిరక్షమాధరనుతాకాంతాక్షి పంకేరుహ ।
 న్యందిక్షీరకణోదితం హి యదితిభ్యాతం పురాణే శ్రుతౌ ।
 శ్రేయస్సాధనతాం దధాన మనిశం శైవప్రమోదావహం ।
 రుద్రాక్షం శ్రితరక్షకం తదమితం కుర్యాత్సదామంగళమ్॥
3. స్వాంతర్గర్భిత సర్వమంత్రీకలనాలబ్ధవ్య నానాఫలం ।
 స్మారంస్మారమిహస్మరారిసదనం పంచాక్షరం పావనమ్ ।
 యచ్చైవాః ప్రతరన్తి చుస్తరమహానంసారవారాన్నిధిం ।
 భూయస్తద్వరమంత్రీరత్న మమితం కుర్యాత్సదామంగళమ్॥
4. అజ్ఞానాతిశయాధికాంధతమసాత్యంధస్య పుంసస్సహ
 నుజ్ఞానాంజనసాధనేన మహతా చక్షుస్సమున్మీలితమ్ ।
 యేన స్వచ్ఛమపారభూరికరుణాకల్లోలిసేవల్లభః
 శ్రీమాన్ సద్గురు రత్రపైషభగవాన్ కుర్యాత్సదామంగళమ్॥
5. సంబంధాతిశయం సదా విరచయన్ త్యాగాంగయోగాంగ స
 ద్భోగాంగప్రతిభేదభిన్నతనుషు శ్రుత్యంతసంఘస్తుతమ్ ।
 లింగాంగద్వయసామరస్యవిలసచ్ఛేతస్వరూపప్రదం ।
 లింగం శ్రీకర ముత్తమం తదమితం కుర్యాత్సదామంగళమ్॥

6. జానాతీహ ముహూః క్షితానతిశయం విశ్వప్రకాశం ప్రభుం ।
వేదాంతైః ప్రతిపాదితం పరశివం స్వీయస్వరూపేణ యః ।
నానాఘోరతరాఘవృగతిమిరప్రధ్వంసనద్యోమణి ।
స్సోఽయం శ్రీవరజంగమ సమధికం కుర్యాత్సదామంగళమ్॥
7. పీత్వా యత్పరమం పవిత్రమమలం కైలాసశైలోల్లస ।
చ్చర్వోదగ్రవరప్రదేశపదపీఠానభూతం సదా ।
భక్తా భూమితలే నమీహితతతిం సంప్రాప్నువంత్యాదరా ।
త్తత్పాదోదక మిష్టదం సమధికం కుర్యాత్సదామంగళమ్॥
8. జుష్ట్యా యం భృతిశంసితం పురహరప్రేమప్రకర్షాన్పదం
శస్త్రం ధ్వస్తసమస్తదుష్కృతగణం శ్వశ్రేయసంశ్రీవదం ।
సాంద్రానందభరా భవంతి పురుషా సర్వేఽపి చోర్వీతలే ।
హృద్య స్స త్రివిధః ప్రసాదనిచయః కుర్యాత్సదామంగళమ్॥

స్పష్టాష్టావరణప్రచారచతుర శ్రీవీరశైవాగ్రీః ।
పంచాచారవిచారచారుచతురస్వచ్ఛాంతరంగ స్సదా ।
సంఖ్యావజ్ఞనగీయమానవిలసన్నాహత్య్రసంభావితో
భక్తానుగ్రహకృత్పురాతనగణః కుర్యాత్సదామంగళమ్॥
లోకేఽష్టావరణాఖ్యమంగళమిదం సర్వేష్టసిద్ధిప్రదం ।
భక్త్యా యః పఠతిప్రహృష్టహృదయః శ్లాఘ్యస్సుధీభిర్ముహూః
శ్రీనిర్వాణముదాప్తయేవించితంయోవాశ్రుణోత్యాదరాత్
పుంసన్తస్య సదాశివసమధికం కుర్యాత్సదామంగళమ్॥

సుముహూర్తః సావధానః సులగ్నం సావధానమ్.

శుద్ధ పత్రిక.

పేజి.	పంక్తి.	తపస్.	ఓషస్.
2	21	పుత్రార్థం	పుత్రార్థం
4	7	తది	తండి
5	18	సాపయామి	సాపయామి
9	2	తన్నో	తన్నో
"	8	ఊర్చే	ఊర్చే
"	14	ఆశీర్వాదిం	ఆశీర్వాదిం
11	18	ధీమహీ	ధీమహీ
"	20	ఊర్చే	ఊర్చే
"	21	భాజయతే	భాజయతే
15	8	తన్వన్	తన్వన్
"	9	జోగు	జోగు
20	1	బ్రహ్మ	బ్రహ్మ
"	"	బృహత	బృహత
"	7	పృష్ఠాభ్యాం	పృష్ఠాభ్యాం
"	19	సముఖో	సముఖో
21	21	స్థితం	స్థితః
23	10	వినియోగ	వినియోగః
"	21	నమ	నమః
24	4	కవచామ	కవచాయ
"	8	ఆస్తు	ఆస్తు
28	1	త్రైపు	త్రైపు
29	20	వలెన	వలెన
30	5	ఊర్చే	ఊర్చే
35	17	త్ర్యంబకే	త్ర్యంబకే

III ఆంధ్రభాషాగ్రంథములు (తెలుగులిపి)

1. వీరశైవరత్నము	0-8-0
2. లింగధారణవిధి	0-6-0
3. లింగధారణసిద్ధాంతము	0-2-0
4. సిద్ధాంతశిఖామణి (మూలశ్లోకములు మాత్రము)	0-4-0
5. శ్రీ కరభావ్యము (చతుస్సూత్ర) మాత్రము	0-12-0
6. మతములు మందిరములు	0-2-0
7. రేణుకాచార్య చరిత్ర (సంక్షిప్తము)	0-1-0
8. శివానందశాస్త్రి శృంగభంగము	0-1-0
9. సంక్షిప్తశివపూజావిధి	0-2-0
10. వీరశైవమహాత్ములు	0-4-0
11. రేణుకవిజయపురాణము (పద్యకావ్యము)	1-0-0
(శ్రీ నన్నిధానము సూర్యనారాయణశాస్త్రి కృతము)	
12. శివపంచస్తవి	3-8-0
13. విశ్వారాధ్యాష్టోత్తర, శతనామావళి	0-2-0
14. పాలకురికి సోమనాథకవి చరిత్రము	3-8-0
15. వీరశైవవివాహవిధి	0-4-0
16. శక్తివిశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతము (ముందు వెలువడును)	

IV కన్నడలిపిలో

1. సిద్ధాంతశిఖామణి (మూలశ్లోకములు మాత్రము)	0-6-0
ఇవిగాక శ్రీ కాశీ జగద్గురు మహాస్వాములువారి చిత్రపటములు గూడ దొరకును.	

మేనేజరు,

జంగమవాడీమతము

బన్నారన్ సిటీ.

